



2018 | Årsmelding og regnskap

Hoveddokument

Innholdsfortegnelse

Del 1: Status og hovedoversikter

Rådmannens oppsummering	3
Befolkningsendringer	6
Visjon, verdier, mål og krav til lederadferd	7
Bevilgningsskjema 1A og 1B.....	8
Økonomiske nøkkeltall	12

Del 2: Rapport fra hvert tjenesteområde

Fellesområder og statistikk for hele kommunen	16
Fellestjenester	22
Oppvekst	24
Helse og velferd	31
Kultur og samfunn	36

Del 3: Regnskap og obligatoriske oppstillinger

Hovedoversikt drift.....	40
Hovedoversikt investering	41
Hovedoversikt balanse	42
Regnskapsprinsipper	52
Hovedoversikt 2B	54
Status investeringer	56
Revisjonsberetning.....	58

Framsidefoto: Kong Harald besøkte Gjesdal 17. april 2018.
Foto: Ålgård fotostudio

Rådmannens oppsummering

Innledning

I 2018 har vi måtte gjøre svært krevende økonomiske endringer. Vi har lagt bak oss flere krevende økonomiske år der vi har tilpasset driften med om lag 40 millioner kroner i perioden 2014-2018. I 2017 var dessuten det første året der vi faktisk ble færre innbyggere fra et årsskifte til et annet. Innbyggertallet ble redusert med 35 personer. Det gav oss et svært krevende utgangspunkt for 2018. Vi skulle, i tillegg til å holde frem med å redusere utgiftene, ta grep for å gjøre Gjesdal mer attraktiv.

Kommuneplan

I 2018 har vi brukt mye tid, administrativt og politisk, til revisjon av kommuneplanen. Kommuneplanen er kommunes viktigste styringsdokument og skal ivareta kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver.

Attraktive lokalsamfunn er et nytt tema og vi har arbeidet målrettet med attraktivitet i kommuneplanen. Gjesdal skal være et attraktivt lokalsamfunn for alle som bor her, ønsker å bo her, kommer på besøk eller vil drive næringsvirksomhet. Vi skal også være en attraktiv kommune å være ansatt i. Telemarksforskning har definert tre dimensjoner for hva som legges i attraktivitetsbegrepet: bedriftsattraktivitet, besøksattraktivitet og bostedsattraktivitet.

Bedre økonomisk resultat en forutsatt

Det økonomiske resultatet for 2018 er godt og netto driftsresultat er over det som ligger til grunn for vedtatt og revidert budsjett.

Regnskapet viser et netto driftsresultat på 3,2 %. Dette tilsvarer 29,8 millioner. De fleste avdelinger har opplevd at den økonomiske rammen har blitt strammet inn de siste årene, målt opp mot behovene og oppgavene som skal løses. Det kan derfor virke uforståelig at kommunen som helhet har et solid driftsresultat, samtidig som avdelingene opplever å ikke ha tilstrekkelig med ressurser.

Rådmannen har forståelse for at innbyggerne, tilsatte og politikere har utfordringer med å forstå dette og er bevisst den krevende pedagogiske øvelsen det er å forklare dette. Det er økte inntekter som, i all hovedsak er større enn forventet, som er grunnlaget for at regnskapet ble betydelig bedre enn det som ligger til grunn.

Utgiftsbehovet fremover vil bli betydeligere høyere enn veksten i inntektene. Dette blir forsterket i og med at befolkningsveksten vi har vært vant med i Gjesdal avtar. I 2018 økte vi heldigvis med 33 nye innbyggere. Samtidig er vi likevel færre innbyggere enn vi var per 01.01.2017.

I den framtidige planleggingen må det tas høyde for at kommunens høye lånegjeld vil være med på å begrense det økonomiske handlingsrommet. En attraktive kommune med befolkningsvekst vil øke handlingsrommet vårt og det er viktig at vi fremover gjør kloke grep for å følge opp kommuneplanen vår.

Tidlig innsats og Smart Gjesdal

Gjesdal kommune har hatt tidlig innsats og Smart Gjesdal-tenking som strategi for tjeneste- og samfunnsutviklingen i 2018. Tidlig innsats handler om tidlig og rett hjelp før utfordringene blir for komplekse. Det handler også om å gi tidlig hjelp når hendelser/utfordringer oppstår. Smart Gjesdal-tenkingen handler om å utvikle bærekraftige tilbud som står seg over tid både når det gjelder demokrati, økonomi, sosiale forhold og miljø. Vi ser og opplever at det er krevende med driftstilpasninger og at i en krevende hverdag blir tidlig innsats satt under sterkt press.

Med virkning fra 1. juli 2018 har Gjesdal kommune omorganisert arbeidet for barn og unge til et nytt tjenesteområde, Oppvekst. Tidligere var tjenestene til barn og unge lagt til tre uliketjenesteområder. Vi er i gang med et omfattende endringsarbeid for å tilby mer helhetlig og samordnede tjenester for barn og unge og startet i 2018 arbeidet med Bedre tverrfaglig innsats (BTI), samordningsmodell, for å forbedre tilbudet.

Smart Gjesdal arbeidet vårt får fremdeles stor oppmerksomhet og vi har i 2018 prioritert arbeidet med sterkere forankring og systematisk arbeidet på tvers av tjenesteområdene.

Innen flere områder, særlig innenfor Helse- og velferd, har vi hatt krevende omstillinger der vi har blitt utfordret av innbyggerne. I 2018 har vi tatt klare grep om fremtidens løsninger der vi har kommet tettere på innbyggerne i form av medvirkningsverksteder. Dette gjelder særlig innenfor eldreomsorgen og vi har i 2018 fortsatt arbeidet med en gjennomgang av tjenestene vi gir innfor denne sektoren. Oppfølgingene av

dette viktige arbeidet kommunestyret har bestilt, vil skje i 2019. Ved å støtte brukernes vilje og evne til å mestre egen hverdag og etablere nye arbeidsmåter, jobber kommunen målrettet for å redusere behovet for heldøgns tilbud for eldre.

Vi har større fokus på tilnærmingen «Hva er viktig for deg?» Vi ser at dette arbeidet gir grunnlag for en ny måte å løse oppdraget på og forventningene til kommunen som tjenesteyter endrer seg.

I 2018 har vi styrket ressursinnsatsen betydelig når det gjelder boligpolitikk generelt og boligsosialt arbeidet spesielt. Det ble i 2018 satt ned en politisk og administrativ styringsgruppe for dette viktige arbeidet.

Kommunen får stor oppmerksomhet

Gjesdal kommune, med kommunestyret i spissen, har stort fokus på utviklingsarbeid. Vi har også i 2018 fått positiv oppmerksomhet for vårt sterke utviklingsfokus. Blant annet gjelder dette sentrumsutviklingen, forbedringskultur (Lean) og Smart Gjesdal satsingen. Nye arbeidsmetoder er tatt i bruk, og prosesser for å forbedre, forenkle og effektivisere er innført. Digitalisering og stort fokus på Smart Gjesdal er

viktige satsinger for å møte samfunnsutfordringene fremover. Det sendes nå f.eks. i underkant av 16 000 brev ved hjelp av digital post, andel e-faktura/avtalegiro er økende samt bruken av Chat bot. Vi ser at mange og flere innbyggere er positiv til å ta i bruk ny teknologi. Dette er sikkert og enkelt for innbyggerne.

Årsmeldingen med regnskap for 2018 gir, etter rådmannens vurdering, et tydelig og synlig uttrykk for at Gjesdal er en kommune med stor aktivitet og et godt tjenestetilbud samtidig som vi har vært gjennom krevende omstillinger om både innbyggerne og ansatte merker. Vi står overfor spennende muligheter og krevende utfordringer i den kommende planperioden. Rådmannen mener at de største utfordringene vil ligge på økonomi, befolkningsvekst og riktig kompetanse økte behov og stadig mer komplekse oppgaver.

Årsrapporten er et produkt som blir til gjennom bidrag fra alle tjenesteområder, avdelinger og virksomheter. Rådmannen takker for god innsats og stort engasjement i 2018.

Rådmannen ønsker å gi både honnør og takk til alle kommunens medarbeidere for det gode arbeidet som er gjort i 2018.



Foto: Reidun i Skjøtestad

Del 1 | Status og hovedoversikter

Befolkningsendringer

År	Folkemengde 1. januar	Fødte	Døde	Fødsels- oversk	Inn flytting	Ut flytting	Netto- flytting	Folke- tilvekst	Vekst i %
1999	8.747	156	58	98	479	408	71	164	1,90 %
2000	8.911	138	42	96	412	429	-17	84	0,90 %
2001	8.995	143	51	92	441	429	12	109	1,20 %
2002	9.104	130	55	75	425	467	-42	33	0,40 %
2003	9.137	138	52	86	467	446	21	107	1,20 %
2004	9.248	107	46	61	405	447	-42	19	0,20 %
2005	9.273	131	54	77	467	392	75	153	1,60 %
2006	9.426	139	47	92	511	407	104	195	2,10 %
2007	9.621	124	60	64	510	464	46	108	1,12 %
2008	9.729	157	56	101	537	401	136	240	2,47 %
2009	9.969	162	60	102	565	430	135	239	2,40 %
2010	10.208	182	47	135	676	511	165	300	2,94 %
2011	10.508	175	48	127	754	603	151	270	2,57 %
2012	10.778	169	65	104	758	600	158	261	2,42 %
2013	11.039	184	60	124	706	553	153	278	2,52 %
2014	11.317	165	41	124	813	654	159	283	2,50 %
2015	11.600	214	55	159	755	661	94	253	2,18 %
2016	11.853	169	50	119	613	683	-70	49	0,41 %
2017	11.902	178	56	122	567	725	-158	-36	-0,30 %
2018	11.866	144	62	82	601	651	-50	33	0,28 %
2019	11.899								
Endring hele perioden		155	53	102	573	518	55	157	1,55 %
Endring siste 10 år		174	54	120	658	598	74	193	1,79 %
Endring siste 5 år		174	53	121	648	662	-5	1	1,02 %

Kilde: SSB februar 2019

Folketallet i Gjesdal økte med 33 i løpet av 2018. Antall fødte er det laveste siden 2007, det samme gjelder fødselsoverskuddet. Antallet barn i gruppen 0-5 år er redusert med 67 fra 2014 til 2019, mens gruppen 6-15 år har økt med 135 i samme periode. Gruppen 16-66 er fortsatt lavere enn i 2016, og det er særlig gruppen 16-35 som er redusert, mest på grunn av utflytting. Unge pensjonister, 67-79 år, økte med 68 i fjor noe som er en høyere veksttakt enn de tre foregående årene. Antall eldre over 80 år gikk noe ned i løpet av 2018.

Folkemengde etter alder pr 1.januar:	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Endring 2014-2019	Endring %
år 0-5	1 149	1 154	1 210	1 164	1 131	1 082	-67	-5,83 %
år 6-15	1 618	1 644	1 678	1 722	1 736	1 753	135	8,34 %
år 16-66	7 699	7 872	7 976	7 975	7 913	7 922	223	2,90 %
år 67-79	620	695	746	793	816	884	264	42,58 %
år 80-89	181	185	192	199	224	217	36	19,89 %
år 90 +	50	50	51	49	46	41	-9	-18,00 %
Totalt	11 317	11 600	11 853	11 902	11 866	11 899	582	5,14 %

Visjon, verdier, mål og krav til lederadferd

Visjon

- Gjesdal – vi strekker oss lenger

Verdier

- Gjesdal skal være en ansvarlig, modig og endringsvillig kommune
- Vi skal gi våre brukere rett tjeneste utført til rett tid og med rett kvalitet

Mål

- Fornøyde brukere
- Ansvarsbevisste og stolte medarbeidere
- Framtidsrettede og funksjonelle løsninger
- Økonomi som gir handlingsrom

Krav til lederadferd

- Ledere skaper tillit gjennom at de utfordrer og delegerer
- Har fokus på helhet og strategi
- Kommuniserer åpent og ærlig
- Motiverer og skaper trivsel
- Er resultatorientert og tar ansvar
- Skaper positivt omdømme
- Opptre lojalt overfor verdier og beslutninger



Bevilgningsskjema 1A og 1B

Budsjettskjema 1A	Regnskap 2018	Budsjett (endr.)	Budsjett (oppr.)	Regnskap 2016	Avvik budsjett	Note
Skatteinntekter	-315 579	-312 100	-318 100	-305 892	-3 479	1
Eiendomsskatt	-15 932	-16 400	-16 400	-16 246	468	2
Rammetilskudd	-322 148	-317 900	-311 900	-311 986	-4 248	1
Rentekompensasjon	-1 901	-2 200	-2 200	-2 221	299	3
Konsesjonskraft	-4 922	-3 300	-2 300	-3 194	-1 622	4
Sum frie disponible inntekter	-660 482	-651 900	-650 900	-639 539	-8 582	
Utbytte Lyse	-4 665	-4 700	-4 700	-4 639	35	3
Renteinntekter	-13 215	-4 200	-4 200	-18 166	-9 015	5
Renteutgifter	26 108	18 250	18 250	25 945	7 858	5
Renter VAR-sektor	-3 942	-2 900	-2 900	-2 956	-1 042	5
Avdragsutgifter	39 839	35 720	33 720	33 055	4 119	6
Avskrivninger VAR-sektor	-6 893	-7 000	-7 000	-6 895	107	6
Netto finansområdet	37 232	35 170	33 170	26 344	2 062	
Overført kapitalregnskap	13 000	13 000	13 000	16 135	0	7
Disponering av tidl års overskudd	-12 225		0	-15 086	-12 225	8
Avsatt/bruk av disposisjonsfond	12 289	-667	33	16 781	12 956	8
Netto avsetninger/overføringer	13 064	12 333	13 033	17 830	731	
Til fordeling fellesområder	-610 186	-604 397	-604 697	-595 365	-5 789	
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	607 211	604 397	604 697	583 140	2 814	
Mer/mindreforbruk	-2 975	0	0	-12 225	-2 975	9
Netto driftsresultat	29 849	9 992	9 003	45 637	19 857	9
Budsjettskjema 1B	Regnskap 2018	Budsjett (endr.)	Budsjett (oppr.)	Regnskap 2017	Avvik budsjett	
Fellesutgifter til fordeling						
Lønnsreserve/pensjon/diverse	3 140	2 081	8 790	1 218	1 059	10
Tilskudd flyktninger	42 148	33 430	33 430	43 191	8 718	11
Flyktninger inkl. fondsavsetn/bruk	-42 148	-33 430	-33 430	-43 191	-8 718	11
Bruk av premiefond pensjon	-10 315	-10 315	-3 000	-12 249	0	12
Premieavvik	-1 590			-2 679	-1 590	12
Til fordeling tjenesteområdene						
Fellestjenester	30 002	30 000	29 100	31 372	2	13
Kontrollutvalg	906	908	908	766	-2	13
Opplæring	152 550	152 550	149 282	148 518	0	14
Kultur og samfunn	64 201	64 201	62 551	64 329	0	15
Helse og velferd	232 252	228 572	224 347	218 818	3 680	16
Barnehage	124 600	124 600	120 919	121 718	0	17
Tilskudd idrett	2 865	3 000	3 000	2 826	-135	18
Kirkelig fellesråd	8 600	8 800	8 800	8 503	-200	19
Sum bevilgningsområder	607 211	604 397	604 697	583 140	2 814	

Noter til bevilgningsskjema 1A og 1B

1. Skatt og rammetilskudd endte 7,7 mill høyere enn revidert budsjett. Som i 2017 så det lenge ut til at skatt+rammetilskudd ville bli tilnærmet som revidert budsjett. Når vi likevel endte betydelig over budsjett også i 2018, er det en kombinasjon av et noe for lavt skatteanslag, samt betydelig høyere skatteutjevningssmidler i november og desember enn forutsatt. Målt mot landsgjennomsnittet ble skatt pr innbygger i Gjesdal litt høyere i 2018 enn i 2017.
2. Eiendomsskatt endte 0,47 mill lavere enn budsjett. Det skyldes nedjustert skattegrunnlag knyttet til kraftproduksjonsanleggene i kommunen. Ca 10,4 mill av inntektene kom fra eiendomsskatt på boliger og fritidseiendommer.
3. Rentekompensasjon for skolebygg, bo- og aktivitetssentre og rehabilitering Gjesdal kirke endte 0,3 mill lavere enn budsjettet, noe som skyldes lavere generelt rentenivå enn det som ble lagt til grunn i budsjettet.
4. Salg av konsesjonskraft endte 1,6 mill over budsjett. Dette har sammenheng med høyere kraftpriser og god valutakurs for salg av kraften. Konsesjonskraft blir solgt i Euro.
5. Regnskap avviker betydelig fra budsjett når det gjelder både renteinntekter og renteutgifter. Dette fordi det ikke er budsjettet med føring av rentebytteavtaler. Samlet ble netto rentekostnader av 2,2 mill lavere enn budsjettet. Dette forklares i hovedsak av høyere kalkulatoriske renter for VAR-sektoren og noe lavere rentekostnader på innlån. Se ellers omtale under kapittel om finansforvaltning.
6. Det ble nedbetalt i overkant av 4 mill mer av kommunens lånegjeld enn budsjettet. Det ble gjort for å redusere kommunens lånegjeld, og for å sikre en god margin til minimumsavdraget som kommunen er forpliktet til å nedbetale.
7. Det ble overført 13 mill til investeringsregnskapet i 2018. Dette er i henhold til budsjett. Ut over det som fremkommer i hovedoppsettet over, har også noen tjenesteområder overført noe midler til enkeltinvesteringer, blant annet uteområder barnehage, innkjøp av bil og IKT-relaterte investeringer.
8. I tråd med vedtak ble det regnskapsmessige overskuddet fra 2018 avsatt til disposisjonsfond.
9. Regnskapsmessig er driftsregnskapet avsluttet med et mindreforbruk på ca 3 mill. Netto driftsresultat endte på 29,8 mill (3,2 %). Dette er ca 20 mill høyere enn regulert budsjett. I løpet av året ble det antatt et merforbruk innen helse og velferd på anslagsvis 6 mill som eventuelt måtte dekkes av reservefond. På grunn av stram styring av kostnadene og merinntekter ble det ikke nødvendig å bruke av fond. Det høye driftsresultatet skyldes flere forhold:
 - Betydelige merinntekter i frie midler (skatt og rammetilskudd)
 - Betydelige merinntekter knyttet til integrering av flykninger
 - Høyt premieavvik knyttet til pensjon Statsbudsjettet for 2019, sammen med en betydelig lavere bosetting av flykninger fra og med 2017, tilsier at det meste av merinntektene i 2018 ikke videreføres i 2019.
10. Restmidler fra lønn- og pensjonsreserven ble brukt til å dekke en rekke mindre enkeltelementer, samt budsjetterte inntekter/kostnadsreduksjoner som ikke ble realisert.
11. På grunn av flere bosettinger enn forutsatt i 2017 og 2018, ble tilskuddet til bosetting av flykninger inklusiv enslige mindreårige 8,7 mill høyere enn budsjettet. Det ble netto avsatt ca 10,2 mill til flyktningefondet.
12. Det ble brukt 10,3 mill av premiefondet i KLP, noe som reduserte innbetalingen av pensjonspremien tilsvarende.
13. Fellestjenester inklusiv kontrollutvalg og utgifter folkevalgte gikk i balanse. Restmidler på 78 000 ble ført til overskuddsfond fellestjenester.
14. Behovene i skolene økte betydelig i løpet av året, og det ble brukt i overkant av 4 mill av overskuddsfondet for å dekke kostnader ut over bevilget ramme.
15. Kultur og samfunn hadde et samlet merforbruk på ca 0,45 mill. Dette er finansiert gjennom bruk av tidligere avsatte midler.
16. Det var i 2. tertial anslått et merforbruk i helse og velferd på 6 mill. Det ble jobbet målrettet hele året for å holde kostnadene nede, og samlet merforbruk endte på 3,68 mill. Helsestasjon, barnevern og familiesenter er også inkludert i dette tallet.

17. Samlet fikk barnehagesektoren et mindreforbruk på 1,5 mill. Dette knyttes til lavere kostnader for barn som har barnehageplass i andre kommuner.
18. Kostnader på 2,87 mil inkluderer tilskudd til ÅFK (1,52 mill) og tilskudd til Dirdalhallen (1,06 mill). I tillegg er det bokført noe avskrivninger på denne posten.
19. Tilskuddet til kirkelig fellesråd endte 0,2 mill under budsjett, på grunn av noe lavere finanskostnader på lån til ny kirke på Ålgård.



Hovedoversikt 2A

Regnskapsskjema 2A - investeringer	Regnskap	Reg. budsjett	Oppr. budsjett	Regnskap i fjor	Note
Investeringer i anleggsmidler	103 891 233	77 300 000	72 300 000	133 350 477	1
Utlån og forskutteringer	9 529 050	10 000 000	10 000 000	8 733 178	2
Kjøp av aksjer og andeler	1 795 326	1 600 000	1 600 000	1 673 333	3
Avdrag på lån	8 401 439	6 000 000	6 000 000	7 526 169	4
Dekning av tidl års udekket	0	0	0	0	
Avsetninger	12 257 120	600 000	600 000	1 697 993	5
Årets finansieringsbehov	135 874 168	95 500 000	90 500 000	152 981 150	
Finansiert slik:					
Bruk av lånemidler	45 829 440	38 000 000	38 000 000	73 529 131	6
Inntekter fra salg av anleggsmidler	20 196 856	10 000 000	10 000 000	2 510 439	7
Tilskudd til investeringer	986 101	0	0	986 101	
Kompensasjon for merverdiavgift	18 333 135	11 340 000	10 340 000	14 470 158	8
Mottatte avdrag på lån og refusjoner	17 325 386	16 660 000	16 660 000	22 232 094	9
Andre inntekter	63 105	0	0	30 525	
Sum ekstern finansiering	102 734 023	76 000 000	75 000 000	113 758 447	
Overført fra driftsregnskapet	14 345 336	13 500 000	13 500 000	18 448 882	10
Bruk av tidl års udisponert	0	0	0	0	
Bruk av avsetninger	18 794 810	6 000 000	2 000 000	20 773 821	11
Sum finansiering	135 874 168	95 500 000	90 500 000	152 981 150	
Udekket/udisponert	0	0	0	0	

Noter til hovedoversikt 2A

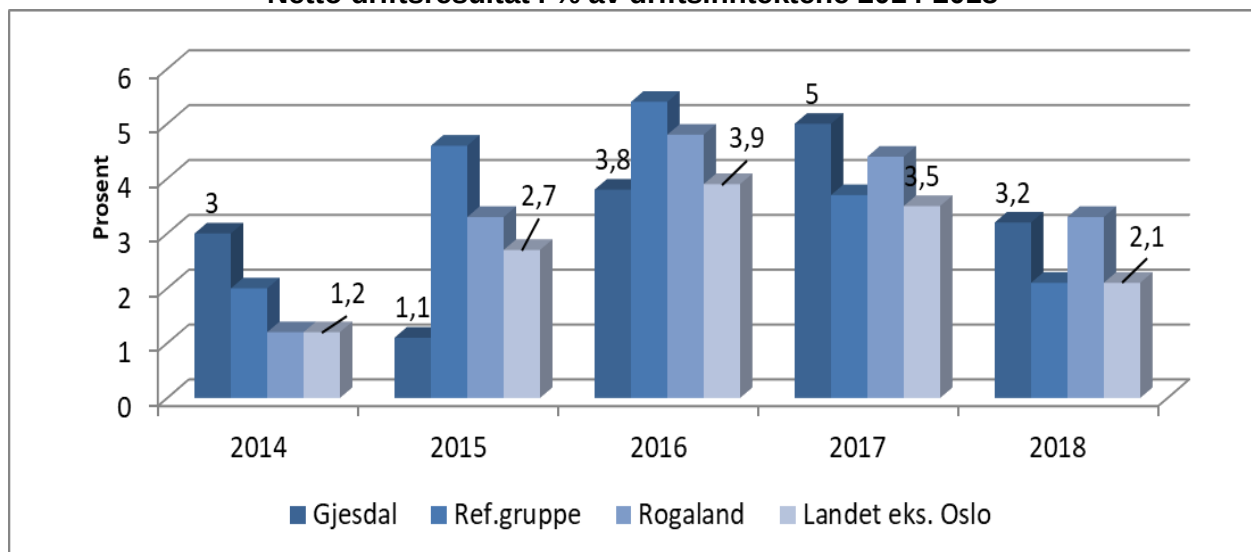
1. Frem til 2017 har det vært et betydelig etterslep på mange store investeringsprosjekter. I løpet av 2017 og 2018 har vi fullført de aller fleste av disse, og dette er hovedårsaken til at det ble investert for 26 mill mer i 2018 enn budsjettet. Ålgård brannstasjon og infrastruktur i Ålgård sentrum ble i hovedsak bevilget i 2017, men hoveddelen av arbeidet ble utført i 2018. I tillegg ble det forskuttet midler til adkomstvei til Kodlidalen/Gjesdal idrettspark.
2. Dette gjelder utlån (startlån) til innbyggere i Gjesdal. Det ble lånt ut litt under beløpet som ble lånt fra Husbanken.
3. Gjelder egenkapitalinnskudd i KLP.
4. Gjelder avdrag på startlån.
5. Dette er avsetning av salgsinntekter næringstomter Skurve og salg av kommunal bolig.
6. Bruk av lån er ca 8 mill høyere enn budsjettet. Dette henger sammen med punkt 1, realisering av prosjekter som både var bevilget og lånefinansiert i 2017 eller tidligere, i tillegg til forskuttering av midler til adkomstvei.
7. Gjelder salg av bolig, lageret i Grovika, tomter på Skurve og Ålgård sentrum.
8. Kompensasjon av mva ble høyere enn budsjettet, og henger sammen med totalt sett høyere investeringer, jf punkt 1 og 6.
9. Gjelder avdrag på startlån, utbetalte spillemidler og tilskudd Husbanken.
10. Det ble overført noe mer fra driftsregnskapet enn budsjettet da noen av tjenesteområdene finansierte investeringer via sin ordinære driftsramme.
11. I tillegg til budsjettet bruk av investeringsfond ble det tilbakeført ca 10 mill til fond som ble avsatt i 2017 knyttet til for høyt budsjettet beløp til kompensasjon for mva.

Økonomiske nøkkeltall

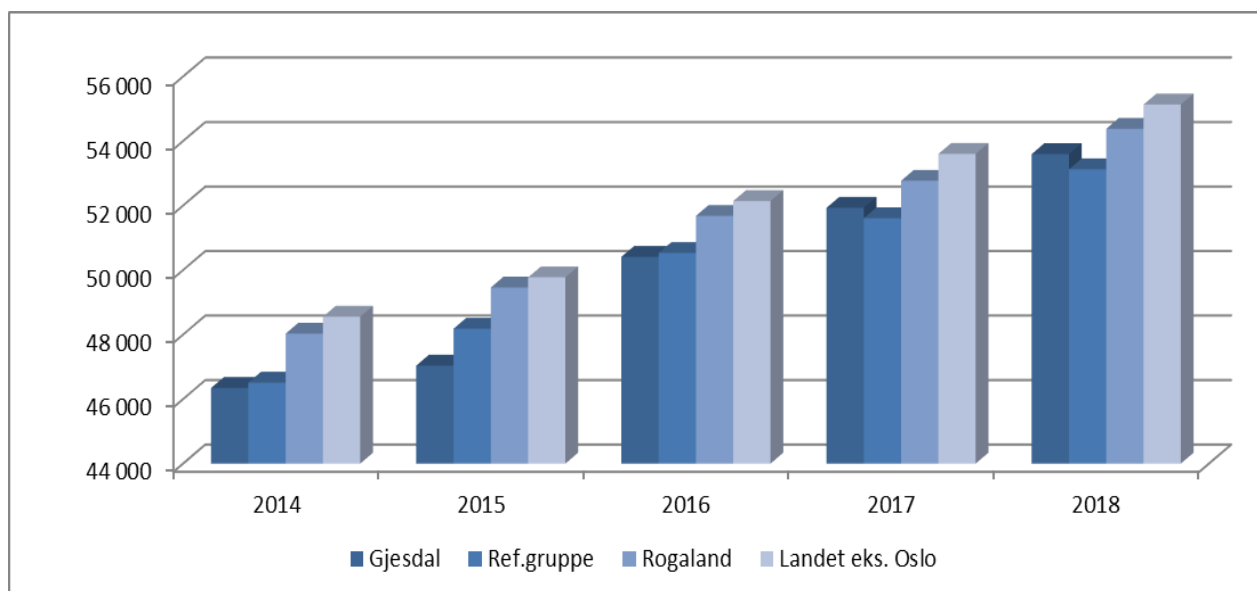
Netto driftsresultat

Det var budsjettetert med et netto driftsresultat på 1% (9 mill). Regnskapet endte til slutt med et resultat på 3,2 % (29.8 mill). Driftsresultatet har vært godt de tre siste årene. Gjennomsnittet for alle kommuner i landet utenom Oslo endte på 2,1 %. Uten betydelige merinntekter i form av skatteinntekter, hadde resultatet for kommune-Norge blitt vesentlig dårligere, og dette hadde også gitt Gjesdal lavere resultat. Gjesdal fikk betydelig høyere inntekter gjennom skatteutjevningsordningen på slutten av året. I tillegg bidro merinntekter knyttet til bosetting av flyktninger og høyt premieavvik i avregningen av pensjonskostnader sterkt til det gode driftsresultatet også for Gjesdal. Det er likevel grunn til å understreke at de siste års gode driftsresultater skyldes effektene som er oppsummert over, og at den underliggende kostnads- og inntektsveksten viser en krevende økonomisk situasjon for Gjesdal de neste årene.

Netto driftsresultat i % av driftsinntektene 2014-2018



Frie inntekter

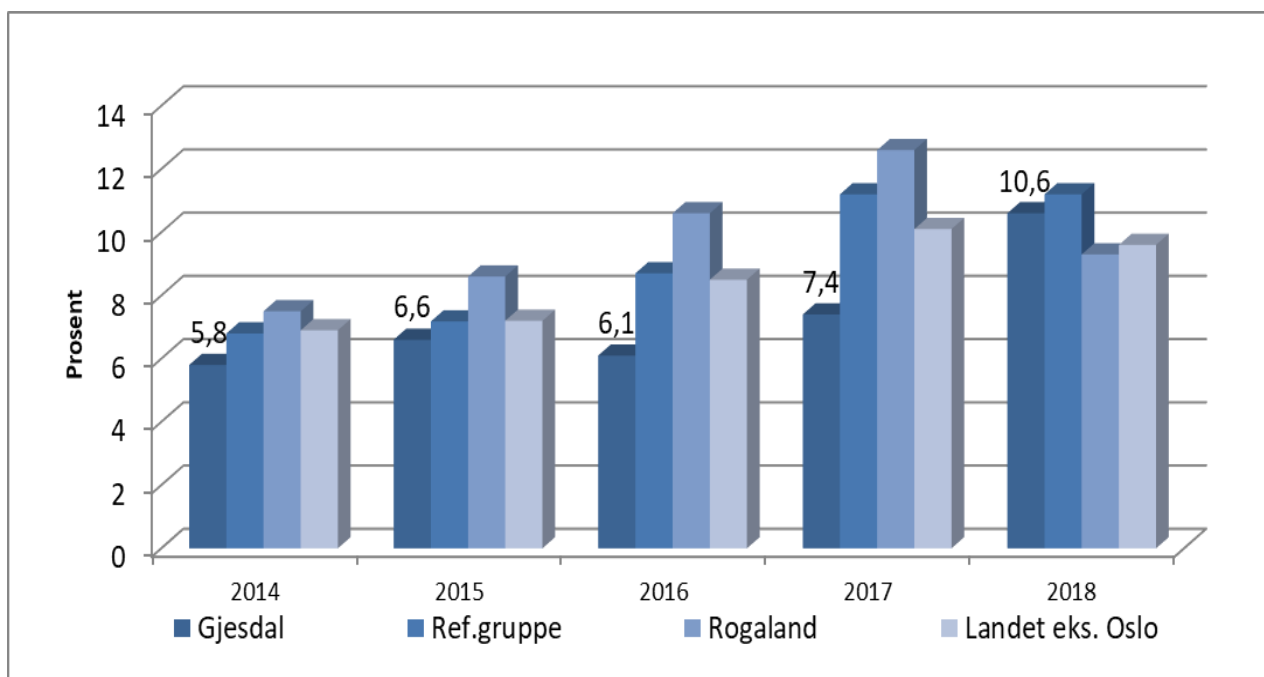


Frie inntekter pr innbygger 2014 – 2018

Frie inntekter pr innbygger økte mer i Gjesdal målt mot ref.kommuner, Rogaland og landet for øvrig. Dette henger sammen med høye integreringsmidler og nedgang i folketallet. Frie inntekter økte med litt mer for Gjesdal enn de vi sammenligner oss med. Fra 2014 til 2018 har Gjesdal hatt en bedre inntektsutvikling enn både referansekommunene, gjennomsnittet for Rogaland og landet utenom Oslo.

Egenkapital og inntekter

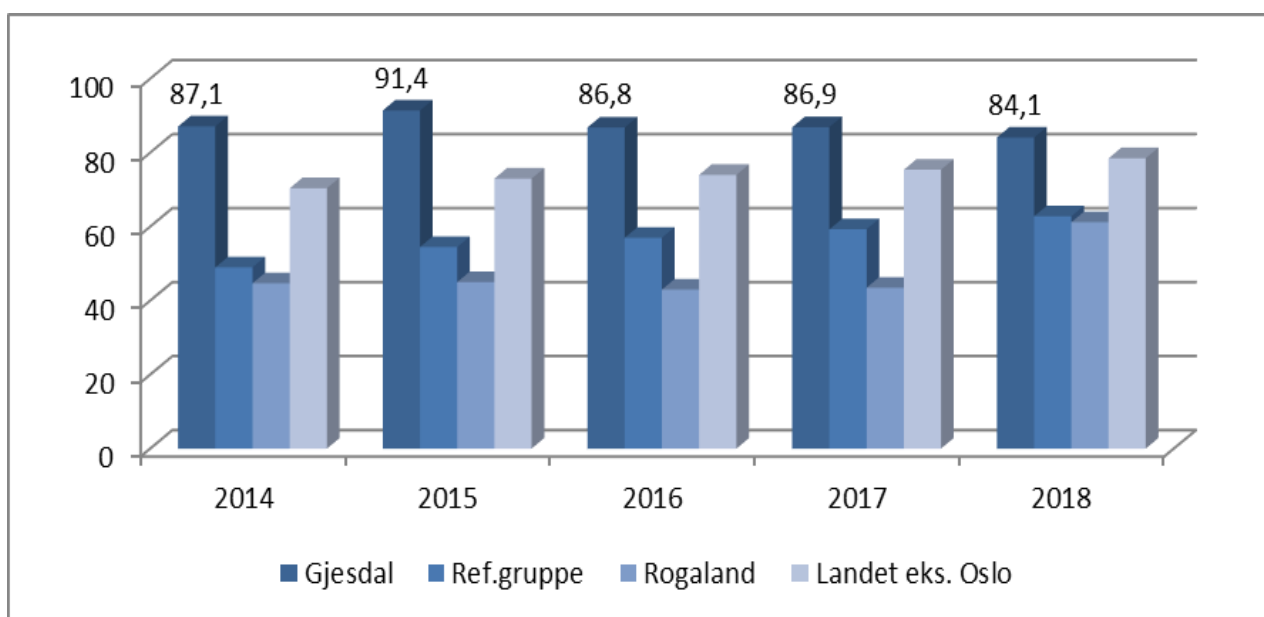
Fri egenkapital i prosent av brutto inntekter 2014-2018



Andelen fri egenkapital målt mot samlede driftsinntekter viser hvor stor evne en kommune har til å møte uforutsette midlertidige kostnader. Gjesdal har økt denne bufferkapitalen fra 5,8 % i 2014 til 10,6 %. Målt mot landet eks. Oslo har Gjesdal i 2018 noe høyere andel reserver.

Lånegjelden i % av driftsinntektene er noe redusert fra 2017 til 2018. Investeringene var i 2018 noe lavere enn de foregående årene, og det ble nedbetalt mer lån i 2018 målt mot tidligere år.

Netto lånegjeld i % av driftsinntektene 2014 - 2018



Fondsreserver pr. 31.12.2018

Disposisjonsfond	2014	2015	2016	2017	2018
Reservefond	3 062 404	11 105 425	15 325 558	8 602 807	19 098 338
Premieavviksfond	10 927 676	6 273 543	0	0	7 878 479
Næringsfond	611 402	0	0	0	0
Flyktningefond	4 798 968	4 180 169	4 672 801	13 997 401	24 202 229
Voksenopplæring					7 248 384
Fond tjenestoområdene					
Gjesdal Næringspark	5 000 000	5 000 000	5 000 000	5 000 000	5 000 000
Utbygginger idrettsformål	4 738 253	2 958 444	3 729 222	3 729 222	3 729 222
Rentefond				10 000 000	10 000 000
Bygdebøker m.m	179 918	166 259	103 503	104 838	109 000
Fellestjenester	650 290	682 935	1 073 141	1 124 217	1 201 857
Opplæring	7 487 295	9 010 182	8 783 483	10 543 198	6 336 742
Kulturavdeling	1 006 857	680 087	687 087	296 677	222 077
Kultur og samfunn	5 274 614	5 979 307	6 316 387	5 717 110	5 262 031
Helse og velferd		1 966 792	1 966 792	2 894 471	2 924 471
Barnehage	1 240 759	2 407 657	3 193 793	3 096 550	4 598 904
Sum disposisjonsfond	44 978 436	50 410 801	50 851 767	65 106 491	97 811 734

Tabellen over viser samlede fondsreserver (disposisjonsfond) pr 31.12 de siste 5 årene. Samlet sett økte fondsreservene med 32,7 mill fra 2017 til 2018. Økningen i reservefond kommer av vedtak ifm årsoppgjøret for 2017 om å sette av regnskapsmessig mindreforbruk til dette fondet. Som en del av pensjonskostnadene, ble det avsatt 7,9 mill til premieavviksfond. 10 mill av integreringsmidlene, inklusiv enslige mindreårige, er avsatt til flyktningfond. Videre er det etablert et nytt fond knyttet til voksenopplæringen, dette var midler som tidligere stod som bundne fond. Tjenestoområdene reduserte sine overskuddsfond samlet med 3,2 mill, fra 23,7 mill til 20,5 mill.

Rådmannen foreslår å øke reservefondet med det regnskapsmessige mindreforbruket i 2018 på ca 3 mill, jf forslag til vedtak knyttet til årsoppgjøret.

Med ca. 98 mill. i reserver på disposisjonsfond har Gjesdal kommune 10,6 % av et årsbudsjett i reserver. Dette er ca. doblet siden 2014, og gjør kommunen rustet til å møte mer krevende økonomiske tider fremover. Fra og med 2016 er befolkningsveksten betydelig redusert, det samme er inntekstveksten. Gjesdal har redusert sin andel av befolkningen som bidrar til inntekter i kommuneregnskapet, og selv om driftsmarginen ble god også i 2018, må vi forberede oss på mer krevende tider for kommuneøkonomien.



Del 2 | Rapport fra hvert tjenesteområde

Fellesområder og statistikk for hele kommunen

Samletabell hele kommunen – nøkkeltall

	2015	2016	2017	2018
Økonomi				
Driftsutgifter administrasjon i % av ref.gr.	100 %	99 %	95 %	93 %
Driftsutgifter til politikk og revisjon i % av ref.gr.	111 %	111 %	98 %	105 %
Driftsutgifter adm.bygg i % av ref.gr.	109 %	113 %	72 %	69 %
Medarbeidere				
Årsverk	719	739	745*	755*
Heltidsandel	49,2 %	52,1 %	57 %**	58 %**
Sykefravær	7,3 %	6,4 %	6,6 %	6,7 %
Læringer	12	19	26	25
AFP-uttak i % (av ansatte over 62 år)	35%	43 %	43,4 %	46,25 %
Gjennomsnittlig stillingsstørrelse		80,4 %	83,4 %	84 %

Ref.gr. er Hå, Time, Klepp, Strand og Eigersund.

*Avvik ift PAI register på grunn av vikarer og midlertidig ansatte.

** Avvik ift PAI register, intern beregning

Driftsutgifter til administrasjon lå i 2018 betydelig lavere enn referansekommunene, mens utgifter til politikk og revisjon lå litt høyere. Antall årsverk økte med 10 fra 2017 til 2018. Vekstakten i årsverk er betydelig redusert fra og med 2017. Antall læringer er fortsatt høyt, samlet sykefravær er stabilt. Uttak av AFP er økende. Heltidsandelen er fortsatt svakt stigende, det samme er gjennomsnittlig stillingsstørrelse.

Etiske retningslinjer

Etiske retningslinjer ble revidert i 2017, og er tema både i lederopplæringen og ved introduksjon av nytilsatte. I 2018 har vi hatt større fokus på varslingsplakaten, samt drøfting med politisk ledelse, arbeidsmiljøutvalg, tillitsvalgte og ledere. Vi har utarbeidet diskusjonskort som er brukt til refleksjon og drøfting i avdelingene.

Nærvær i Gjesdal kommune

Gjesdal kommune har over tid hatt gode nærværstall (stabilt lavt sykefravær). Vi jobber systematisk med dette sammen med ledere, tillitsvalgte og verneombud samt NAV lokalt og Arbeidslivssenteret og bedriftshelsetjenesten. I 2018 har vi fortsatt hatt fokus på lederansvar i forhold til god oppfølging og dialog, oppfølging av hyppig korttidsfravær, taus/skjult tilrettelegging og konkret bistand i nærværarbeid. Arbeidslivssenteret har jobbet med tiltak i enkeltavdelinger med høyt fravær. Sykemeldte er innkalt til informasjonsmøter. Vi har tilbudt influensavaksine til alle, 150 benyttet seg av det.

Beredskap og internkontroll

Det er startet et arbeid med revisjon av beredskapsplanen for å tilpasse denne til kommunens organisasjonsform og ledelsesstruktur. Avvikene etter Fylkesmannens tilsyn er lukket. Etter anbefalinger fra DSB ble det anskaffet nye nødtelefoner til bruk i beredskap og drift. I løpet av 2018 var det ingen hendelser hvor man har måttet opprette kriseledelsen.

Arbeidet med kommunens internkontroll håndteres i hovedsak gjennom Compilo, som siden 2013 har vært etablert for systematisk oppfølging av avvik ut fra etablerte lover, retningslinjer og prosedyrer. Innen økonomi-forvaltningen er vesentlige deler av internkontrollen håndtert gjennom veletablerte rutiner for anskaffelser, fakturahåndtering og avstemming av bankkonti og kontoer i balansen. Siden 2015 har vi også vektlagt en god håndtering av momsrefusjonskravene gjennom utvidet kontroll av enhetenes praksis på dette feltet. Fra og med 2016 har vi hatt fokus på å jobbe for å begrense antall bestillere/innkjøpere gjennom å øke kompetansen blant disse. Dette for å effektivisere anskaffelsesprosessen og sikre at mest mulig av kommunens anskaffelser foretas gjennom etablerte innkjøpsavtaler.

10 – faktor, ny medarbeiderkartlegging

Tallene er fra 2017. Medarbeiderkartleggingenskal gjentas i 2019.

Faktor	Navn	Gjesdal	Landssnitt
Faktor 1	Oppgavemotivasjon	4,4	4,2
Faktor 2	Mestringstro	4,3	4,3
Faktor 3	Selvstendighet	4,2	4,2
Faktor 4	Bruk av kompetanse	4,3	4,2
Faktor 5	Mestringsorientert ledelse	4,1	3,9
Faktor 6	Rolleklarhet	4,3	4,2
Faktor 7	Relevant kompetanseutvikling	3,6	3,7
Faktor 8	Fleksibilitetsvilje	4,4	4,4
Faktor 9	Mestringsklima	4,3	4,1
Faktor 10	Nytteorientert motivasjon	4,7	4,6

Personal og likestilling

Rekruttering

Oversikt kvinner og menn i de ulike sektorene fra PAI (kommunal statistikk).

Antall årsverk og antall ansatte kan avvike fra det som blir oppgitt fra hvert tjenesteområde da PAI også omfatter timelønnte stillinger.

Sektor	Antall		Andel (i prosent)	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
I ALT	788	155	84	16
Sentraladministrasjonen	18	9	67	33
Oppvekst	428	68	86	14
Skoleadministrasjon	1	1	50	50
PP-tjeneste	5	0	100	0
Grunnskole	222	48	82	18
Barnehager	182	10	95	5
Fritidshj/skolefritidsordn	1	0	100	0
Barnehj/andre inst bu	2	0	100	0
Øvrig oppvekst	15	9	63	38
Helse/sosial	291	34	90	10
Administrasjon	15	3	83	17
Alm helsevern	40	9	82	18
Somatiske sykehjem	1	0	100	0
Alders- og sykehjem	106	5	95	5
Psykiatriske sykehjem	1	1	50	50
PU	40	8	83	17
Hjemmehjelp/-sykepleie	68	6	92	8
Sosialhjelp	20	2	91	9
Kultur	19	7	73	27
Teknisk sektor	32	36	47	53
Ymse	0	1	0	100

Lønns- og arbeidsvilkår

Ansatte etter årsverk, gjennomsnittlig månedsfortjeneste, fordelt på kvinner og menn.

Arbeidstakergruppe	Antall årsverk	Månedsfortjeneste menn og kvinner	Månedsfortjeneste kvinner	Månedsfortjeneste menn
Ledere kap. 3.4.1	6	78 403	74 875	80 167
Ledere kap. 3.4.2	42	56 250	54 270	60 639
Ledere kap. 3.4.3	20	50 674	51 629	44 278

Kap. 3.4.1 er rådmannen og hans ledergruppe. Kap. 3.4.2 er alle avdelings-/virksomhetsledere. Kap 3.4.3 er ledere på nivå under avdelings-/virksomhetsledere.

Lønnsutvikling for fast og timelønnte hoved- og bistillinger. Tall pr 1.12.17 og 1.12.18. Alle ansatte.

Kjønn	Månedsfortjeneste 2018	Grunnlønn 2018	Endring i månedsfortjeneste 2017-2018	Endring i grunnlønn 2017-2018	Ansatte 2018	Årsverk 2018	Endring i årsverk 2017-2018
Kvinner og menn	42.296	40.384	2,3%	2,0%	958	782	1,1%
Kvinner	41.515	39.579	2,0%	1,8%	801	651	1,5%
Menn	46.163	44.371	3,5%	3,1%	157	131	-0,7%

Ansatte fordelt på stillingsprosent og kjønn i Gjesdal kommune. Tall pr 1.12. det enkelte år

Stillingsstørrelse per ansatt	Kjønn	Årstall 2016		2017		2018	
		Antall ansatte	Prosent	Antall ansatte	Prosent	Antall ansatte	Prosent
0 - 24,9%	Kvinner og menn	67	7,3	53	5,7	46	4,8
	Kvinner	57	7,4	40	5,2	35	4,4
	Menn	10	6,7	13	8,3	11	7,1
25 - 49,9%	Kvinner og menn	46	5,0	34	3,7	58	6,1
	Kvinner	37	4,8	28	3,6	47	5,9
	Menn	9	6,0	6	3,8	11	7,1
50 - 74,9%	Kvinner og menn	150	16,3	157	16,9	158	16,6
	Kvinner	143	18,6	140	18,1	144	18,0
	Menn	7	4,7	17	10,9	14	9,0
75 - 99,9%	Kvinner og menn	180	19,6	176	18,9	160	16,8
	Kvinner	173	22,5	169	21,8	154	19,3
	Menn	7	4,7	7	4,5	6	3,8
100%	Kvinner og menn	476	51,8	510	54,8	532	55,8
	Kvinner	360	46,8	397	51,3	418	52,4
	Menn	116	77,9	113	72,4	114	73,1

*) Tabellen handler om stillingsstørrelse pr. ansatt. Derfor vil f. eks. en person med to stillinger på hhv. 20 og 50% bli tilordnet gruppen 50 - 74,9%

Sykefravær

	1.10.13 – 30.9.14	1.10.14 – 30.9.15	1.10.15 – 30.9.16	1.10.16- 30.9.17	1.10.17- 30.9.18
Fellestjenester	1,9	3,9	6,4	3,9	5,3
Opplæring	4,8	6	5,2	4,3	4,7
Kultur og samfunn	6,4	8,5	6,2	8,5	6,8
Helse og velferd	6,6	7,1	7,4	7,5	8,8
Barnehage	8,7	9,5	7,0	8,5	7,0
Hele kommunen	6,3	7,3	6,4	6,6	6,7

For øvrig er sykefraværet for kvinner på 6,8% og for menn 4,5 %.

Utviklingsmuligheter

Det er ulike utviklingstiltak i de forskjellige tjenesteområdene, disse gjelder uavhengig av kjønn. Dette gjelder både på fag og ledelse, og ikke minst at ansatte uten fagutdanning gis mulighet for å ta fagbrev.

Beskyttelse mot trakassering og diskriminering

Vi vedtok handlingsplan for mangfold i 2010 og har nå tatt inn en mangfoldserklæring i alle våre stillingsannonser. I tillegg skal søkere med nedsatt funksjonsevne eller med annen etnisk bakgrunn innkalles til intervju når de er kvalifisert for stillingen.

Vi er dessuten aktive i å tilby språkpraksisplasser og andre typer praksisplasser i ulike avdelinger i samarbeid med NAV.

Fokus på varsling i 2018 retter seg også mot å forebygge mulig trakassering eller diskriminering, og har gode system for å håndtere eventuelle varsel.

Tverrfaglig utviklingsarbeid

Kontinuerlig utviklingsarbeid bidrar til å sette Gjesdal kommune bedre i stand til å møte fremtidens krevende utfordringer. Her vises et avgrenset utvalg av gjennomførte tiltak. I tillegg viser tjenesteområdene flere tiltak i områdets kapittel.

Smart Gjesdal

Smart Gjesdal er et veikart og kommunens hovedstrategi for å skape attraktive og bærekraftige lokalsamfunn i Gjesdal kommune. Dette betyr å arbeide for miljømessig, økonomisk, sosial og demokratisk bærekraft og utvikle digitale, fremtidsrettede løsninger som bidrar til dette. Det er derfor mye som kunne vært nevnt i forbindelse med Smart Gjesdal, siden det handler om hvordan vi svarer opp disse verdiene og ambisjonene i det daglige arbeidet. Men noen nøkkelområder kan nevnes her.

- Arbeidet med Veveriet som samskapingsarena igangsatt som en forlengelse av det øvrige utviklingsarbeidet rundt bygget.
- Gjennomført nye medvirkningsverksted med lokalsamfunn, politikere og intern administrasjon om utarbeidelse av kommuneplan, Veveriet og sentrum.
- Arbeides fremdeles for felles energiløsning i sentrum.
- Busstopparken påbegynt, blir en viktig brikke i å etablere et mobilitetsknutepunkt i sentrum.
- Frislipp av geiter på Gitleberget ble en stor suksess og fikk nasjonal oppmerksomhet.
- Promotering av el-sykler bl.a. med arrangementer i europeisk mobilitetsuke.
- En stadig intern utvikling mot bedre og mer effektive digitale løsninger innenfor generell saksbehandling og oppgaveløsning.
- Påstartet arbeid med å tilrettelegge for økt el-bil bruk i fremtiden.
- Kommunen med for første gang på den nasjonale «Sykle-til-jobben-aksjonen».
- Gjesdal kommune har hatt stand på Nordic Edge Expo og holdt flere innlegg under konferanseprogrammet.
- Vært deltakende og holdt innlegg på Smart City Expo i Barcelona.
- Inngått avtale om teknisk infrastruktur og FoU med Lyse AS Fiber.

- Nådd nye faser i Smart Gjesdal-prosjektet på selvkjørende busser – Fabolus.
- Stor aktivitet både når det gjelder besøk fra kommuner og foredrag om Smart Gjesdal

Framtidsretta integrering og inkludering

I forkant av 2018 ble det planlagt å gjøre en del grep for å sikre enda bedre tjenester for våre bosatte flyktninger og samtidig oppnå en enda bedre arbeidshverdag for de ansatte. Dette gjaldt både organisatoriske og fysiske rammer for å oppnå mer helhetlig og koordinerte tjenester og samlet arbeidsmiljø.

Hele avdelingen ble samlet i felles lokaler i 1. etg. i Rettedalen 11. Dessuten ble hele voksenopplæringen også lokalisert i de samme lokalene. Tjenestene som har som hovedoppgave å sikre kvalifisering og integrering av flyktninger og innvandrere ble dermed samlokalisert i Nav-bygget. Det ble gjennomført en god integreringsprosess for å organisere Flyktningtjenesten sammen med Gjesdal voksenopplæring. Dette innebar bl.a. studietur til Grimstad og Arendal. Prosjektet framtidsretta integrering og inkludering ble avsluttet på våren 2018. De målene som ble satt ved oppstart av prosjektet var alle oppnådd ved prosjektavslutning. Her kan nevnes: Andel deltakere rett ut i arbeid/utdanning mellom doblet og tredoblet seg, andelen som eier/leier bolig etter 3 år mellom doblet og tredoblet seg. Dette kunne presenteres for kommuneledelsen i Rogaland på kommuneøkonomidagen arrangert av Fylkesmannen i mai.

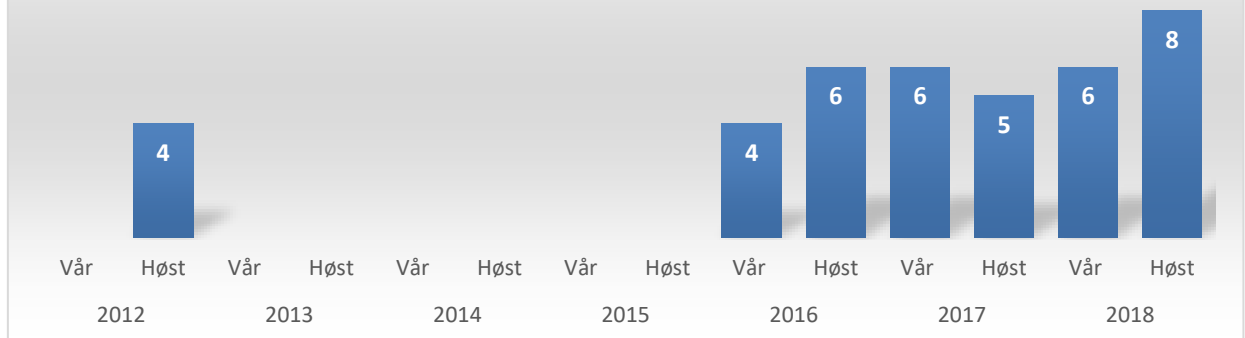
Av tall/statistikk i 2018 kan ellers nevnes:

- 50% av introduksjonsdeltakere med overgang til arbeid eller utdanning.
- Bosatte 10 personer i henhold til anmodning og vedtak. I tillegg 5 på familiegjenforening.

Lean-arbeidet i Gjesdal

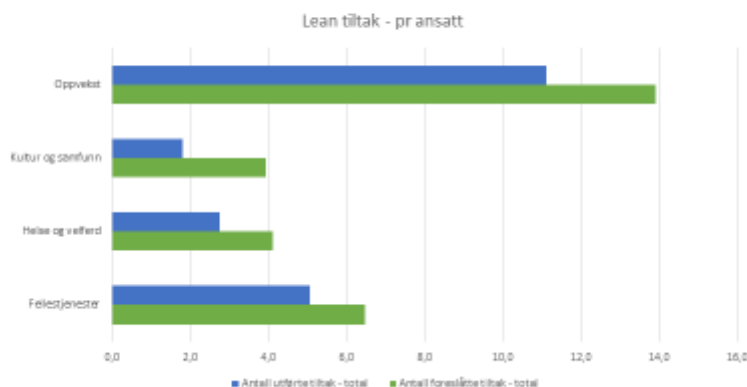
Lean i Gjesdal handler om å skape en forbedringskultur og om å bygge en lærende organisasjon. Alle de ca 1000 ansatte i Gjesdal kommune skal involveres, ansvarliggjøres og myndiggjøres. Alle avdelinger har nå fått en grunnopplæring i Lean.

Leanoopplæring Gjesdal kommune oversikt antall avdelinger



- Det er gjennomført en nettverkssamling for Lean-avdelinger.
- Det er gjennomført en ledersamling (Lederforum).
- Arbeidet for å bruke Lean-tenkning er tatt med videre i revidering av kommuneplan.
- Ansatte og avdelinger fra Gjesdal kommune har holdt innlegg på ulike konferanser.
- Private og offentlige virksomheter har besøkt Gjesdal for å lære om Lean.
- Telleapparatet ble gjort obligatorisk fra 01.01.2018.

5134 gjennomførte forbedringer i 2018



- I tillegg til telleapparatet vil Forbedrings-speilet være ett viktig verktøy for å følge opp og veilede avdelingene i arbeidet med kontinuerlige forbedringer (å skape en forbedringskultur).
- Det er utarbeidet en strategiplan for videre arbeid med Lean og kontinuerlig forbedring. Planen heter «Gjesdal kommune – en lærende organisasjon. Strategiplan for 2019-2025».

Fellestjenester

Hovedmål

- Service til innbyggerne gjennom å yte et bredt spekter av samordnede støttetjenester med god kvalitet.
- Service til tjenesteområdene gjennom å yte et bredt spekter av effektive og fremtidsrettede støttetjenester av god kvalitet.

Viktige vedtak/tiltak 2018

- Styrket ressursinnsats i forhold til boligutvikling og boligpolitikk.
- Vi har testet chatbot i 2018 med positive resultat. Vi ser at mange innbyggere bruker denne måten å finne fram informasjon om kommunen på.
- Vi er med i et nasjonalt utviklingsprosjekt om digital kompetanse som skal bidra til økt digitalisering i kommunene. Prosjektet er et partssamarbeid, så både administrasjon, tillitsvalgte og politikere er med i prosjektgruppen. Prosjektet avsluttes i løpet av 2019.
- Vi har testet en ny samhandlingsplattform for å se om en slik digital delingsarena kan øke graden av tverrfaglig samarbeid samt samarbeid med eksterne parter. Veien videre og vurdering av den valgte løsningen vil bli konkludert høsten 2019.
- Lean sine metoder og verktøy brukes aktivt i kontinuerlig forbedringsarbeid.
- Styrket innsats innen næring og reiseliv i tråd med arbeidet knyttet til attraktivitet.
- Ny organisering barn og unge samt flyktningetjenesten er gjennomført.
- Ny rutine for varsling vedtatt i tråd med sentrale føringer.
- Avtale om hospitering i Time kommune for juridisk rådgiver gjennomføres. Advokatbevilling innen 30.6.19 oppnås.
- Fra 1.1.18 overtok kommunene ansvar for borgerlige vielser. I Gjesdal ble det gjennomført 24 vielser i 2018, både på Storhuset og flere andre steder i og utenfor kommunen.
- H.K.H. Kong Harald besøkte Gjesdal den 17.4.18. Barnehagene og skolene stod for underholdningen og det ble en kjempeflott dag!

Resultater 2018

- Betydelig økning i antall utsendinger gjennom SVAR-UT. I 2017 hadde vi 6015

utsendinger på denne måten, dette er økt til 15 852 i 2018. I tillegg er det spart tid og utgifter til rekvisita.

- Utvidet samarbeid med Jærkommunene innen IKT.
- Ytterligere utvikling av interne digitale meldingssystem. Bedre kvalitet og forenkling samt mindre papir.
- Heltidskultur gir resultater og vi har nådd målet med 58 % av de ansatte som arbeider heltid.
- Økning i digitale fakturaer – både inngående og utgående fakturaer.

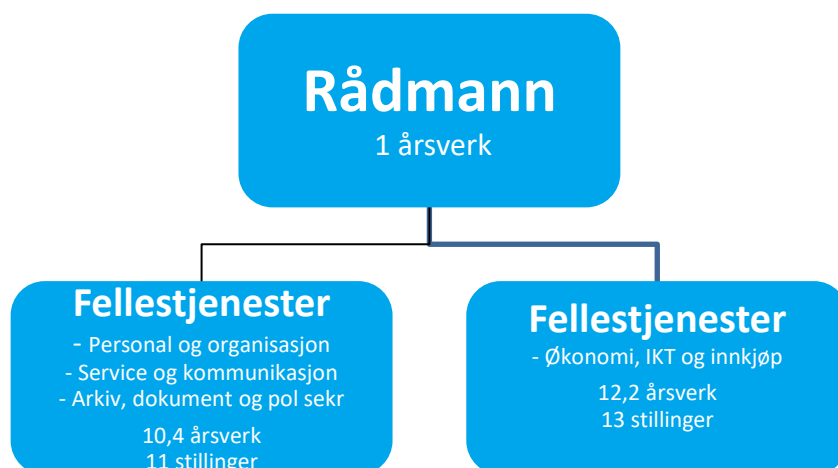
Noter til tabeller

1. Antall utlån er stabilt, mens utlånt beløp har økt med i underkant av 10 mill de siste to årene. Nye enkeltlån i 2018 er for finansiering av hele boligkjøpet.
2. Den store økning skyldes at fakturaer, lønnslipper kan sendes ut digitalt, og at flere fagsystemer har blitt integrert mot SVAR-ut løsningen.
3. Andel e-faktura/avtalegiro fortsetter å øke noe, men litt lavere fart enn tidligere år.
4. Det er jobbet målrettet med å få flest mulig leverandører til å sende elektroniske fakturaer til kommune, og fra 2015 har andelen økt fra 53 % til 73 %. Antall leverandører holder seg relativt stabilt.
5. Fellestjenester hadde 78 000 i restmidler ved årets slutt. Midlene er avsatt på overskuddsfond, som totalt utgjorde i overkant av 1,2 mill pr. 31.12.2018.
6. Målsetting i forhold til administrativ ressursbruk ble nådd, og i 2018 brukte vi 6 % mindre enn ref.gruppe til administrasjon.
7. Antall årsverk er i henhold til måltall.
8. Sykefraværet var noe høyere i 2018 enn i 2017, og noe over måltallet.

Årets gladnyhet!

Stor økning i antall brev som er sendt digitalt! I 2018 hadde vi 15 852 utsendinger mot 6 015 i 2017.

Organisering



Nøkkeltall

Innbyggere og brukere	Note	2015	2016	2017	2018
Antall videreutlån fra Husbanken	1	128	123	127	121
Antall nye videreutlån	1	16	7	7	6
Utlånt pr. 31.12 (tall i hele tusen)	1	51.549	56.574	60.813	66.602
Antall skatteyttere		9.582	9.745	9.807	
Antall med firmaskatt		465	496	528	
Antall skattytere med restskatt		3.142	3.117	3.158	
Antall skattytere med til gode		6.410	6.628	6.649	
Antall brev sendt med SVAR UT	2	-	696	6.015	15.852
Antall utsendte fakturaer	3	25.704	25.894	25.946	26.332
Andel e-faktura/avtalegiro	3	48,47 %	51,51 %	55,15 %	57,93 %
<i>Leverandører/fakturaer</i>					
Antall fakturaer	4	15.374	16.303	15.879	16.262
Antall e-faktura inngående	4	8.143	9.972	10.965	11.742
Andel e-faktura inngående	4	53 %	61,2 %	69,0 %	73 %
Andel kjøp e-handel	4	9,64 %	10,6 %	11,0 %	11,2 %
Antall leverandører	4	1.307	1.593	1.600	1.599
Antall leverandører med kjøp < 1000 kr	4	166	153	158	147

Økonomi	Note	2015	2016	2017	2018
Regnskapstall (hele tusen)					
Netto utgifter		29.131	31.361	32.138	30.908
Herav overført til neste år/brukt fra tidl.	5	33	390	51	78
Disponible midler på fond	5	683	1.073	1.124	1.202

Måltall

Område	Note	2016	2017	Mål 2018	2018
Økonomi					
Driftsutg. til adm, styring i % av ref gruppe	6	98,5 %	95,6 %	97 %	93,9 %
Medarbeidere					
Antall årsverk	7	22,2	23,1	22,6	22,6
Sykefravær	8	6,1 %	3,9 %	3 %	5,3 %

Ref.gruppe: Eigersund, Strand, Klepp, Time og Hå.

Oppvekst

Hovedmål

- **Barn og unge trives.**
- **God læring og utvikling for alle.**
- **Ruste barn og unge til å mestre livet sitt.**

Strategier

- Barn og unge blir spurt, hørt og tatt på alvor.
- Tidlig innsats og helhetlig hjelp til barn og familier.
- Systematisk arbeid for å fremme god fysisk og psykisk helse.
- Kontinuerlig kompetanseutvikling i barnehager, skoler og hjelpetjenester.
- Bedre tidlig innsats (BTI) implementeres i Gjesdal.
- Bruke læringsteknologi for å fremme læring, motivasjon og tilpasset opplæring.
- Styrke arbeidet med å skape et trygt og godt læringsmiljø.
- Vektlegge arbeidet med å få til gode kollektive arbeidsfelleskap der en deler og utvikler beste praksis.

Oversiktsbilde i oppvekst

Tjenesteområdet Oppvekst ble formelt opprettet 1. juli 2018. Gjennom denne organiseringen har Gjesdal hovedsakelig samlet alle tjenester som berører barn og unge. Et av kommuneplanen sitt hovedsatsingsområde er barn og unge.

Oppvekst skal i større grad kunne jobbe med å styrke det tverrfaglige og ikke minst fokuset på tidlig innsats. Forskning er entydig på at det er de første årene i barns liv som har stor betydning for hvordan vi utvikler oss som mennesker resten av livet.

Følgende vedtak og utfordringer har preget 2018:

- Helhetlig oppvekstplan ble gjennom 2018 evaluert og endret. Planen er nå fokusert på mål som har stor betydning for kommunes satsing på barn og unge.
- BTI (bedre tverrfaglig innsats) som er et prosjekt støttet av Helsedirektoratet ble bestemt innført i Gjesdal.

- Den nye nasjonale pedagog- og bemanningsnormen er viktig for å øke kvaliteten i barnehagen. Utfordringen i Gjesdal er å få rekruttert nok barnehagelærere. Det er gjennom året gitt en del dispensasjoner fra utdanningskravet.
- Flere unge har psykiske vansker og har behov for tettere oppfølging. Både familiesenteret og helsestasjon er gode tiltak for denne gruppen. Gjesdal har hatt for få helsesøstre i 2018 i forhold til antall barn og unge.
- Både barnehager og skoler melder om svært stramme økonomiske rammer. Skolene gikk samlet på et overforbruk på ca. 3 millioner kroner.
- Flere elever har behov for spesialundervisning.
- For å øke kompetansen blant alle ansatte som jobber med barn og unge ble det gjennom 2018 utviklet en opplæringspakke i samarbeid mellom ressursenter om vold, traumatisk stress og selvmordforebygging (RVTS) og Gjesdal kommune. De ansatte skal bli bedre til å se barna/ungdommene og lære mer om konsekvenser dersom barn og unge blir utsatt for vold og overgrep av nære omsorgspersoner.
- På tross av en betydelig og målrettet innsats for å redusere antall elever som blir mobbet to eller flere ganger per måned, så ser vi en økning i antall elever som blir mobbet.
- Gjesdal har vært en aktiv deltaker i Absolutt-programmet. Programmet setter lys på politisk barnehage- og skoleeierskap.

SKOLE

Viktige vedtak i 2018

- Det inngås kontrakt for utbygging av Solås skole.
- Det utarbeides forslag til retningslinjer for leksebevisste skoler.
- Kompetanseutviklingsplan for skolene i Gjesdal vedtas av utvalg for levekår.
- Utvalg for levekår vedtok evalueringsplan for Jærskule-samarbeidet.
- Utvalg for levekår vedtok en prøveordning med uttalelse og forslagsrett for representant for foresatte i skole- og barnehagesaker.
- Det gjennomføres i mai en stor kompetansehevingssamling for alle ansatte i Jærskulen med dosent Pål Roland der fokuset er elevens psykososiale læringsmiljø.

Noter til tabeller

1. Lærertettheten er på linje med referansekommunene.
2. Antall elever som har behov for spesialundervisning fortsetter å øke. Det er vanskelig å finne en årsak til denne utviklingen. En mulig årsak er at ressursene til tilpasset undervisning er redusert og at det tydeliggjør behov for spesialundervisning.
3. Antall elever i kulturskolen øker noe, men vi har langt igjen til det nasjonale målet om at 30 % av elevene skal gå i kulturskolen.
4. Ressursinnsatsen i skolen er en god del lavere enn referansekommunene. Det er særlig midler til undervisningsmateriell som ligger betydelig under referansekommunene. Skolene rapporterer at det er behov for fornying av undervisningsmateriell og inventar. Det er stort behov på en del skoler å fornye inventaret som er nedslitt. Det er ikke mulig innen dagens rammer.
5. Regning som grunnleggende ferdighet er ikke god nok på småskoletrinnet. Det jobbes med tiltak som skal styrke dette.
6. Det er imponerende resultater i lesing på 5. trinn. Det er svært få elever på det laveste mestringsnivået i forhold til det nasjonale.

Resultater 2018

- Nasjonale prøver viser resultater over landsgjennomsnittet. Ikke minst er det gledelig at Gjesdal har relativt få elever på de laveste mestringsnivåene.
- Gjennomføring i videregående skole for elever i Gjesdal øker. Dette er svært betydningsfullt for den enkelte, men ikke minst i et samfunnsmessig perspektiv.
- Antall elever som melder om mobbing øker i Gjesdal.
- Skolene opplever svært stramme økonomiske rammer. Det var flere skoler som brukte mer midler enn det de var tildelt.
- 10 lærere har deltatt i det statlige videreutdanningsprogrammet «kompetanse for kvalitet».
- 2 skoleledere har startet opp på rektorskolen og 3 skoleledere har fullført rektorskolen. Det gjør at nesten alle skolelederne i Gjesdal nå har denne viktige typen skolelederutdanning.

Nøkkeltall

Innbyggere og brukere	Note	2015	2016	2017	2018
Målgruppe for tjenestene					
Antall grunnskoleelever i Gjesdal kommune		1.656	1.714	1.707	1.728
Lærertetthet i Gjesdal 1. – 7.kl pr oktober Gj.sn. ref. kommuner	1	12,8 13,1	13,3 12,8	14,0 12,8	13,8 13,4
Lærertetthet i Gjesdal 8. – 10.kl pr. oktober Gj.sn. ref. kommuner	1	15,6 13,7	15,6 13,3	13,6 13,8	13,1 13,8
Elever som får enkeltvedtak i forhold til spesialundervisning oktober	2	73	76	106	119
Elever med særskilt norskopplæring (frem.språk)		47	63	34	45
Kulturskolen: Elevtall	3	265	303	308	318

Økonomi	Note	2015	2016	2017	2018
Brutto driftsutgifter til grunnskoleundervisning per elev	4	85.509	85.762	87.844	91.944
I referansegruppe		89.332	92.215	94.684	97.323
Brutto driftsutgifter til grunnskoleundervisning per elev, i % av ref.gr.	4	95,7 %	93,0 %	92,8 %	94,47 %
Driftsutgifter til undervisningsmateriell pr. elev, i % av ref.gr.	4	68,7 %	59,8 %	63,6%	51,8 %
Regnskapstall (hele tusen)					
Netto utgifter (inkl fondsavsetning)		143.206	147.385	148.518	152.550
Overført til neste år		1.523	1.782		
Merforbruk/underskudd i forhold til budsjetttramme				249	3.892
Disponible midler på fond		9.010	8.783	10.543	6.337

Måltall

	Note	2016	2017	Mål 2018	2018
Dekningsgrad SFO		53,4 %	47,4%		46,6%
Dekningsgrad kulturskolen i % av grunnskoleelever		17,7%	18,0%	30%	18,4%
Gj.sn % elever i 2.kl som ligger på eller under kritisk grense i regning	5	19,6%	15,4%	10%	19,3%
Gj.sn % elever i 5.kl som ligger på laveste nivå på de nasjonale prøvene i lesing	6	24%	17,1%	19%	15,6%
Grunnskolepoeng 10.kl (Gjennomsnitt av avsluttende karakterer som føres på vitnemålet ganget med 10.)		42,0	41,9	40,1	41,9
Sykefravær		5,2%	4,6%	5,0 %	4,7%

BARNEHAGE

Delmål:

1. Utvikle et kompetent personale
2. Utvikle den enkelte barnehage til en lærende organisasjon
3. Revidere behov for barnehageplasser årlig ut fra tilgjengelig informasjon om befolkningsvekst og utarbeidet barnehage- og skolebruksplan.

Viktige vedtak 2018

- Ny bemanningsnorm og pedagognorm i barnehage.
- Faglig plattform med felles kvalitetskriterier i barnehagene er påbegynt.
- Forarbeid til regional kompetansehevingstrategi – rekom.
- Fast vikarstilling i hver barnehage.

Resultater 2018

- Ny rammeplan er implementert i barnehagene.
- Alle barnehagene har utarbeidet egen strategiplan med fokus på delmålene.

- Barnehagene har hatt økt fokus på å dele kompetanse med hverandre.
- Lekbasert læring – et forskningsbasert opplegg for 5-åringene gjennomføres systematisk i alle kommunale barnehager.
- Nye pedagogiske ledere har gjennomført lederopplæring.
- Ulike kompetansehevingstiltak er utført i ulike barnehager: Barn med traumer, inkluderende skole og barnehagemiljø, Marte Meo-metoden.
- Solås barnehage har delt tegn til talekompetanse med barnehager i kommunen og med andre barnehager utenfor kommunen.
- Alle barnehagene har fokus på forbedringsarbeid.
- Interkulturell pedagog har sikret systematisk oppfølging av de flerspråklige barna.

Noter til tabeller

1. Vi har gått over til Utdanningsdirektoratets

- brukerundersøkelse fra desember 2018. Maks score er nå 5 mot tidligere 6.
2. Økt krav til pedagogdekning påvirkes resultatet. Målet er full pedagogdekning.

Nøkkeltall

Innbyggere og brukere	Note	2015	2016	2017	2018
Målgruppe for tjenestene					
Antall barn med barnehageplass		853	882	839	848
Andel barn 1-5 år med barnehageplass I ref. gruppa		85,8 % 87,7 %	89,1 % 88,7 %	89,3 % 88,4 %	89,9 % 88,1 %
Brukertilfredshet, samlet for tjenesteområdet	1	-	5,2	-	4,5

Økonomi	Note	2015	2016	2017	2018
Produktivitet:					
Brutto driftsutgifter i kr. pr. barn I ref. gruppa		173.997 180.255	161.415 190.730	177.956 203.951	185.862 220.087
Regnskapstall (hele tusen)					
Brutto driftsutgifter		110.770	116.773	121.718	124.600
Mer-/mindreforbruk i forhold til budsjetttramme		1.167	786	-97	1.502
Disponible midler på fond		2.408	3.194	3.097	4.599

Måltall

Område	Note	2016	2017	Mål 2018	2018
Innbyggere og brukere					
Andel barn med deltidsplass		8,4%	8,6%		9%
Andel barn med enkeltvedtak		2,0%	3,4%		3,5%
Andel barn med redusert betaling		8,1%	6,0%		8,7%
Andel barn med gratis kjernetid		3,6%	3,3%		6,0%
Medarbeidere					
Andel ansatte med dispensasjon fra krav om barnehagelærerutdanning	2	11%	10%		21%
Andel ansatte med fagbrev i barne- og ungdomsfaget		17,5%	18,1%		22,4%
Andel ansatte menn til basisvirksomhet		6,2 %	5,4 %		8,8%
Sykefravær		6,9 %	6,5 %	6,0 %	7,0

HELSESTASJON/FAMILIESENTER OG BARNEVERN

Viktige vedtak 2018:

- «Veileder til forskrift om kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid i helsestasjon- og skolehelsetjeneste» erstattes med «Nasjonal faglig retningslinje for det helsefremmende og forebyggende arbeidet i helsestasjon, skolehelsetjeneste og helsestasjon for ungdom».
- Oppstart av hjemmebesøk av jordmor. Frist 1-3 dager etter hjemkomst.

Resultater 2018

- 2018 har vi innlemmet de nye retningslinjene i arbeidet på helsestasjon og i skolehelsetjenesten.
 - For helsestasjon 0-5 år innebærer det flere konsultasjoner per barn (økning fra 11-14 konsultasjoner), legekonsultasjon også på 2 år (i tillegg til 6 uker, 1 år og skolestart), gruppevirksomhet for alle 4 uker, 4 mnd og 18 mnd.
 - Skolehelsetjenesten innebærer nye retningslinjer bl.a. skolestart alle 1. klasse, helsesamtale 8. klasse og mer fokus på arbeid på systemnivå.

- 3 ansatte har hatt sertifisering i NBO (Newborn Behavior Observation) som brukes inn mot barn 0-3 mnd for å styrke samspillet mellom barn og foreldre.
- Helsestasjonstjenester til flyktninger: Helsesykepleier starter sertifisering i Flex-Id, kurs for ungdom med tverrkulturell bakgrunn. Har samtidig oppstart av gruppe (16-20 år) sammen med ansatt i ungdomshuset.
- Jordmortjenesten fikk i 2018 nye «Nasjonalfaglige retningslinjer». Disse har blitt implementert i 2018. Økt fokus på hjemmebesøk av jordmor 1-3 dager etter hjemkomst. Oppstart i Gjesdal kommune fra 2018. Se resultater i tabell.
- Familiesenteret har fått 3 nye ansatte i løpet av 2018 (totalt 5 ansatte).
- Høsten 2018 har alle på Familiesenteret blitt sertifisert som COS-P veiledere og har startet oppfølging individuelt og i grupper med COS-P.
 - COS-P handler om å gi foreldre verktøy til å forstå og møte barnets følelsesmessige behov, forstå signaler og styrke relasjon og kommunikasjon mellom barn og foreldre.
- Høsten 2018 ble det ansatt teamleder på familiesenteret, som har den daglige driften og ansvar for fagutvikling.

Noter til tabeller

1. Oppstart med elektronisk fødselsmelding fra SUS nå i 2018. Fungerer ikke alltid optimalt, noe som medfører sein beskjed til kommunen ang. fødsel. Etter endring fra Helsedirektoratet endres krav fra 14 dager etter hjemkomst til 7-10 dager etter fødsel.
2. Hjemmebesøk av jordmor startet 01.01.18 da vi økte jordmorressursene. Dette har vært et krav fra helsemyndighetene siden 2012. På grunn av for lite ressurser klarer vi ikke å tilby innen fristen mer enn tabellen viser.
3. HFU-sluttinnspurt ang. prosjekt HPV-vaksinering som har pågått siden 2017.
4. Normtall fra Helsedirektoratet er 100 % stilling per 300 barn. For Gjesdal betyr det at vi skulle hatt 6 stillinger til helsesykepleier. I et tidlig innsats-perspektiv er det bekymringsfullt å ha så liten kapasitet. Den lave ressursinnsatsen på helsesykepleier får vi ikke nok tid til å følge opp barn, unge og deres familier. Dette ser vi spesielt ang. psykisk helse og overvektspromatikk.
5. 2018 – startet med å telle antall brukere ikke antall familier
6. I 2016 hadde vi et Oppvekstteam. Fra og med 01.06.17 la vi om familiesenteret der vi styrket med to nye stillinger. Henvendelser gjelder forespørsel både ang. brukere og tiltak inn mot ansatte.

Nøkkeltall

Område	Note	2016	2017	Mål 2018	2018
Innbyggere og brukere					
Antall barn med hjelpetiltak/plassert utenfor hjemmet		79/11	80/13	75/10	91/14
Antall barn under omsorg		16	16	15	15

Økonomi og prioriteringer	Note	2015	2016	2017	2018
Netto utg. til barnevern pr. innbygger i % av referansegruppe		89,8 %	95,0%	112,3 %	103,8 %
Netto utgift til helsest./skolehelse i % av ref. gruppe		78 %	79 %	72 %	100 %

Måltall

Område	Note	2016	2017	Mål 2018	2018
Innbyggere og brukere					
Antall barn med hjelpetiltak/plassert utenfor hjemmet		79/11	80/13	75/10	91/14
Antall barn under omsorg		16	16	15	15
Andel hjemmebesøk av helsesykepleier til nyfødte innen to uker etter hjemkomst i %	1	84 %	82%	90%	85,4 %
Hjemmebesøk jordmor (andel av nyfødte/innenfor 1-3 dager etter hjemkomst)	2			90%	61%/33%
Andel barn som har fullført helseundersøkelse ved 2 års alder i %		89,3 %	94,6 %	100%	96,1 %
Antall konsultasjoner på helsestasjonen for ungdom (HFU)	3	91	227	200	178
Andel skolehelsesøsterstilling brukt på antall skoleelever	4	1,2/1625	2,2/1703		2,2/1740

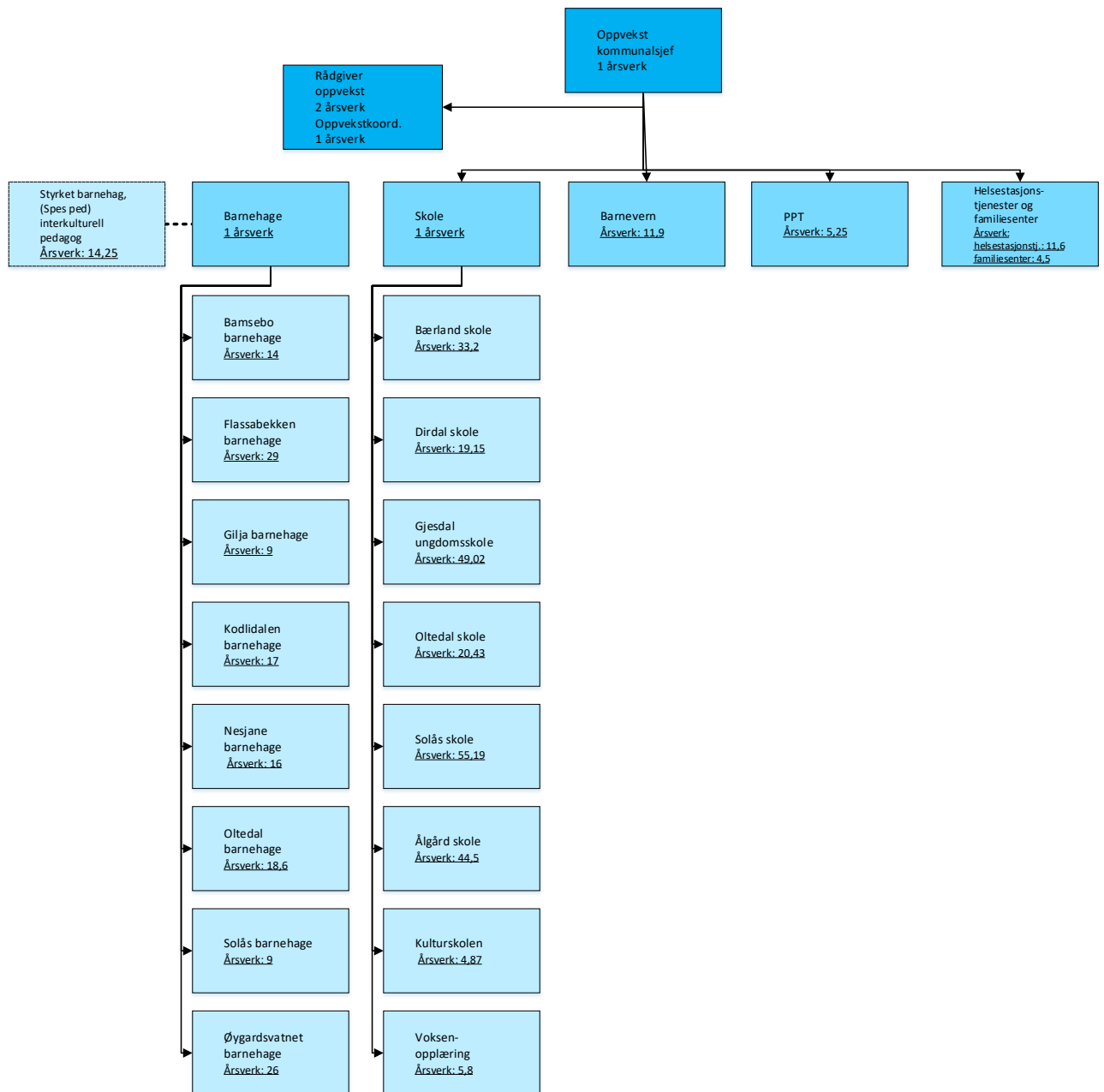
Ref.gr. er Hå, Time, Klepp, Strand og Eigersund.

Årets gladnyhet!

Alle tjenester som omhandler barn og unge er nå samlet i et tjenesteområde der en skal ha fokus på tidlig innsats og tverrfaglighet gjennom BTI-satsingen (bedre tverrfaglig innsats).



Organisering



Helse og velferd

Hovedmål

Tjenesteområdet skal bidra til bærekraftig utvikling av samfunnet, og gi og videreutvikle tjenester som fremmer livskvalitet og mestring.

Sammenheng:

Livskvalitet skapes gjennom god helse.

«God helse har den som har evne og kapasitet til å mestre og tilpasse seg livets unngåelige vanskeligheter og hverdagens krav» (Peter F. Hjort, definisjon God helse)

Mestring er avgjørende for god helse – Mestring av hverdagen er for de fleste sentralt for at de skal oppleve Livskvalitet. Hva som er Viktig for å mestre hverdagen er ulikt.

Viktige vedtak 2018

- Vedtatt pårørendestrategi.
- Medvirkningsveksted som utgangspunkt for eldrestrategi og boligplan.
- Faktagrunnlag for dimensjonering av tjenestene i Helse og velferd.
- pårørendeskole for personer med demens.
- Utarbeidet pårørendestrategi.

Resultater 2018

Tilnærming: «Hva er viktig for deg» for å mestre egen hverdag

- Medvirkningsverksted for utvikling av eldreomsorgen i Gjesdal.
- Startet gatefotballag i samarbeid med ÅFK for mennesker med rusproblematikk.
- Mestringssenteret og Bo- og hjemmetjenester PHR deltar i et interkommunalt Recovery nettverk.
- «Hva er viktig for deg» er implementert i alle kartleggingssamtaler i TKK.

Aktivitet og hverdagsmestring

- Hverdagsmestring: Gruppetreninger etablert i Ålgård, Oltedal og Gilja.
- Etablert samarbeid med Ny Start Jæren, som tilbyr ettervernstilbud med meningsfull aktivitet og fokus på recovery.
- Frisklivssentralen har samarbeidet med NAV om Friskliv Ung, som er et helsefremmende tilbud for unge sosialhjelpsmottakere.
- Opprettet prosjektstilling biveileder i Mestringssenteret.
- SMIÅ høy deltakelse.
- Flere aktivitetstilbud for sosialhjelpsmottakere under 30 år.
- Gode resultater hverdagsrehabilitering

Tidlig innsats – forebygging

- Implementert assistert selvhjelp som verktøy i recovery prosessen i Mestringssenteret.
- Etablert samarbeid med Klepp, Hå og Time for igangsetting av bruker – og

Kontinuerlig kvalitetsforbedring

- Alle avdelinger gjennomført Lean opplæring.
- Kompetanseheving tilknyttet risikoanalyser.
- Alle avdelinger har forbedringstavler, og det gjennomføres regelmessige forbedringsmøter.
- Avvik knyttet til tilsyn i miljøarbeidertjenesten ble lukket.

Helse, trygghet og mestring – bærekraftige løsninger.

- Styrket bemanning og kompetanse miljøtjenester og Solås bo- og rehabiliteringssenter.
- Arbeid med boligplan og mulighetsstudiet for å øke variasjon i boligtilbud.
- Nye omsorgsboliger ved ÅBOAS ferdigstilt.
- Startet arbeidet med en drifts og ressursanalyse for bedre faktagrunnlag for planlegging og utvikling av tjenestene fremover.

Helhet og tverrfaglig samhandling

- Helsestasjonstjenester, familiesenter og barnevern inn i nytt tjenesteområde oppvekst.
- Etablert kommunenettverk for ledelse på sykehjem og i hjemmetjenester med Klepp og Time.

Digitalisering og velferdsteknologi

- Digitale trygghetsalarmer innstallert. Tilknyttet oss bemannet responscenterløsning.

- Startet med telefonoppfølging som et alternativ til samtaler i Mestringssenteret. Mulighet for å videreutvikle dette til samtaler på Skype når sikre løsninger for dette foreligger.
- Interkommunalt implementeringsprosjekt velferdsteknologi, medisindispenser og digitale tilsyn førsteprioritet innen 2020.
- Klargjort for å ta i bruk DigiSos.
- Etablert gruppe for ressurspersoner i velferdsteknologi.
- DigiLEAN som pilot i NAV

Ledelse- og medarbeiderutvikling – lærende organisasjon,

- Kompetanseheving velferdsteknologi.
- Miljøarbeidertjenesten har flere ansatte som gjennomfører Mitt livs ABC.
- Omorganisering av ledelsesstruktur som styrker fagutvikling og samarbeid på tvers av avdelinger.
- Økt høyskolekompetanse i miljøtjenesten og på sykehjem.
- To medarbeidere har fullført videreutdanning i psykisk helsearbeid i Mestringssenteret.
- Nærværet i 2018 var lavere enn ønskelig, det har vært jobbet systematisk med dette og vi ser en positiv trend høsten 2018.
- Heltidsandel og gjennomsnittlig stillingsstørrelse økt.

Noter til tabeller

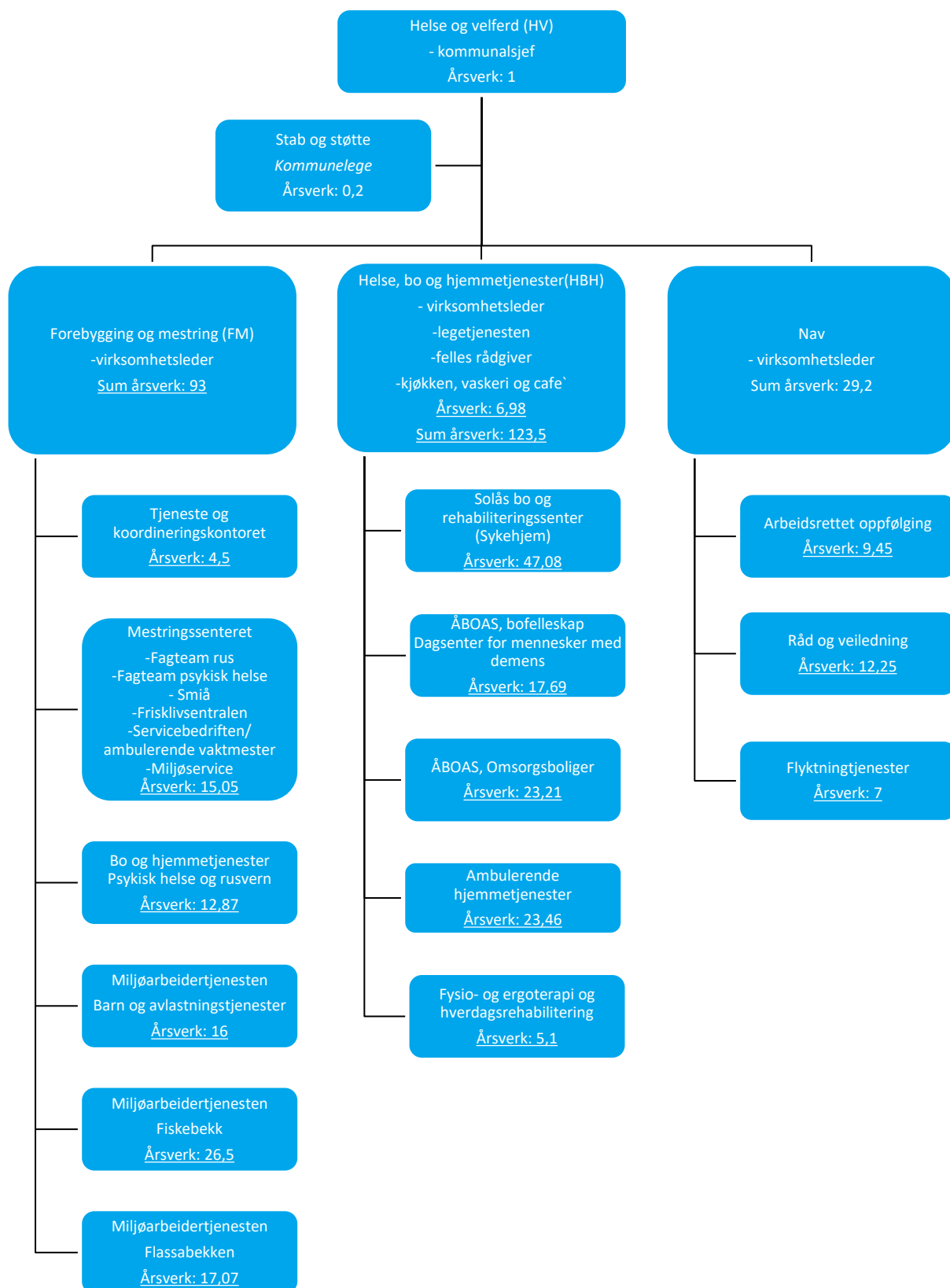
1. At det er flere henviste enn gjennomførte skyldes at noen av de som er henvist ikke fyller kriteriene for tjenesten.
2. Antall døgn utskrivningsklare pasienter har vært høyt i 2017 og 2018. Fra høsten 2018 ble sengekapasiteten økt til 30 plasser, det reduserte antall døgn utskrivningsklare pasienter betraktelig i tredje tertial 2018.
3. Tallene her er inklusiv barnevernstjenesten, helsestasjonstjenester og familiesenter som ble flyttet til oppvekst 01.07.18. Kvalitetssikra tall for «nye» Helse og velferd vil foreligge fra 1. tertial 2019.
4. Inklusiv tjenester som ble flyttet til oppvekst 01.07.19.
5. Merforbruk er i hovedsak knyttet til merkostnader Solås, styrking av bemanning miljøtjenestene, økte behov hjemmetjenester og endringer i ressurskrevende tjenester som følge av økte brukerbehov.
6. Økning knyttet til ressurskrevende tjenester skyldes noe økning i behov knyttet til brukere, men og at en ved gjennomgang av ordningen har fått godskrevet noe mer av kostnadene til den enkelte bruker inn i ordningen. Dette etter grundig gjennomgang med revisor.
7. Tallene her er inklusiv barnevernstjenesten, helsestasjonstjenester og familiesenter som ble flyttet til oppvekst 01.07.18. Kvalitetssikra tall for «nye» Helse og velferd vil foreligge fra 1. tertial 2019.

Årets gladnyhet!

Startet gatefotballag i samarbeid med ÅFK for mennesker med rusproblematikk.



Organisering



Nøkkeltall

Område innbyggere og brukere	Note	2015	2016	2017	2018
Fellestjenester Helse og velferd					
Venteliste vanskeligstilte/omsorgsboliger eksklusiv ÅBOAS.			3/9	2/5	7/3
NAV					
Antall mottakere av sosialhjelp totalt		322	359	362	348
Antall deltakere i kvalifiseringsprogram		15	10	11	17
Forebygging og mestring					
Barn og avlastningstjenester					
Støttekontakt/antall timer			20/81,5	22/89,5	38/123
Antall mottakere/timer tildelt omsorgslønn pr uke		11/120	15/118	13/93	11/91,5
Antall barn som får botilbud/avlastning i institusjon /timer pr uke		11/240	8/259	11/304	11/458
Miljøtjenesten Flassabekken					
Antall plasser i varig tilrettelagt arbeid (VTA)		12	12	12	13
Antall timer og brukere praktisk bistand				1,5/1	7/3
Timer tildelt dagtilbud/ personer med utv.h.				58/4	44,5/2
Antall timer tilsyn og miljøarbeid/personer med utv.h.					662/8
Miljøtjenesten Fiskebekk					
Antall timer og brukere praktisk bistand				51/14	48/14
Timer tildelt dagtilbud/ personer med utv.h				315/12	335/15
Antall timer tilsyn og miljøarbeid/personer med utv.h.					751/31
Mestringssenteret					
Antall timer pr.uke helsehjelp/antall brukere					84/118
Antall rusavhengige i aktivitet/behandling/antall samlet			8/18/46	12/25/66	31/33/52
Antall rusavhengige under 25 år			8	12	12
Antall henvisninger friskliv			76	84	68
Smiå – Antall kurs/unike deltakere					36/95
Bo- og hjemmetjenester psykisk helse og rus					
Antall timer pr.uke helsehjelp/antall brukere					187/21
Helse- Bo og Hjemmetjenester					
Fysioterapi/Ergoterapi					
Antall henviste Hverdagsrehabilitering / gjennomførte.	1			39/17	65/58
Antall saker					650
Hjemmetjeneste					
Brukere/ timer Hjemmesykepleie		119/312	125/435	119/471	110/386
Brukere/ timer Praktisk bistand		104/57	57/49	64/63	60/59
Antall timer/brukere BPA					76/5
Antall timer/brukere omsorgslønn					32/4
Sykehjem					
Utnyttelse av sykehjemssenger		97%	94,4%	81,2 %	88 %
Utnyttelse av Ø-hjelps tilbudet		52%	43,3%	91 %	70,1 %
Betaling utskrivningsklare pasienter antall døgn	2			308	297
Vedtak om sykehjemsplass/avslag korttid og lang tid før 01.07.17		143	208/4	71/1	x
Antall innvilgede/avslag korttid og rehabiliteringsopphold fra 01.07.17		x	x	50/1	127/3
Vedtak innvilget langtidsopphold/avslag fra 01.07.17.		x	x	3/0	14/0
Venteliste langtidsopphold Solås fra 01.07.17				0	0

Andel plasser i skjermet enhet for aldersdemente (inkl. ÅBOAS bofelleskap)		23	23	23	23
ÅBOAS omsorgsboliger					
Venteliste omsorgsboliger		x	x	x	3
Antall timer/brukere praktisk bistand		x	x	x	38/14
Antall timer/brukere hjemmesykepleie		x	x	x	466/18
ÅBOAS Bofelleskap + dagsenter					
Venteliste langtidsopphold bofelleskap ÅBOAS		x	x	3	5
Timer dagtilbud personer med demens		x	x	128	129
ÅBOAS kafé					
Omsetning Kafe		x	x	x	289 099
Besøkstall pr dag		x	x	x	47

Medarbeidere hele tjenesteområdet	Note	2015	2016	2017	2018
Antall stillinger	3	317	370	347	361
Antall årsverk	3	202	238	252	268

Økonomi og prioriteringer	Note	2015	2016	2017	2018
Netto utgifter (i hele 1.000 kr.)	4	176.975	197.865	218.818	232.252
Mindre forbruk/merforbruk (-)	5	1.976	- 6.870	1.468	- 3.680
Disponible midler på fond		3.793	1.967	3.435	3.435
Ressurskrevende tjenester	6	18/46927/19 079	18/49794/ 20700	16/46888/20 130	16/56482/ 26306
Antall brukere/Nettoutgifter/Tilskudd fra staten					

Måltall

Område innbyggere og brukere	Note	2016	2017	Mål 2018	2018
NAV					
Andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde		66,9%	51,9%	<50%	48,6%
Andel unge (18-24 år) som har mottatt økonomisk sosialhjelp		8,1%	8,7%	< enn 2017	8,2%
Forebygging og mestring					
Antall frisklivshenvisninger		81	84	90	68
Rus: antall brukere med tjenester mellom 18 og 24 år		8	12	15	12
Helse bo- og hjemmetjenester					
Antall deltagere Hverdagsrehabilitering		13	50	80	65
Andel korttidsplasser/ langtidsplasser		48,3/46	40/60	40/60	40/60

Ref.gr. er Hå, Time, Klepp, Strand og Eigersund

Område Medarbeidere hele tjenesteområdet	Note	2016	2017	Mål 2018	2018
Gjennomsnittlig stillingsstørrelse	7	64,33 %	72,52 %	70 % innen 2018	74,29 %
Andel Heltid	7	29,73 %	40,05 %	35 % innen 2018	52 %
Nærvær/sykefravær	7	92,6/7,4 %	92,5/7,5 %	94,0/6,0 %	91,2/8,8 %

Kultur og samfunn

Hovedmål

God samfunnsutvikling for mennesker og miljø samt gjøre kommunen mer attraktiv gjennom konkret innsats i tjenesteområdet.

Strategier

- Smart Gjesdal som tankesett og arbeidsmåte videreutvikles
- God samfunnsutvikling for mennesker og miljø. Dette innebærer
- Helhetlig samfunns- og arealplanlegging
- Tekniske tjenester av tilfredsstillende kvalitet
- God drift og vedlikehold av anlegg og bygg til lavest mulig kostnad over tid
- Investeringer overlevert til rett tid og innenfor budsjettammer
- Et godt og variert kultur- og fritidstilbud
- Saksbehandling som imøtekommer den enkeltes ønsker og behov innenfor gjeldende rammer

Viktige vedtak 2018

- Oltedal gjenvinningsstasjon «Gjesdal Gjenvinning AS» ble vedtatt som en prøveordning først i mai/juni.
- Nye vaktavtaler er på plass for Teknisk drift og Byggforvaltning
- Retningslinjene for tilskudd til lag og foreninger, kulturmidlene, ble revidert.
- Det skal i 2019 innføres en ny renholdsstandard (INSTA 800) på alle kommunale bygg.
- Det ble vedtatt å inngå en ny leieavtale med Veveriet AS som gjaldt 1., 2. og 3. etasje. Bygget skulle tilpasses flere kommunale virksomheter.
- Den nye kommuneplanen ble sendt på 1. gangs høring med frist i august.
- Landbruksplanen ble vedtatt i januar.
- Reguleringsplan for nytt boligområde i Kodlidalen ble vedtatt i juni.
- Biblioteket flyttet sommeren 2018 inn i midlertidige lokaler i ÅBOAS pga. ombyggingen av Veveriet.

Resultater 2018

- Kartlegging av friluftsområder skal legges til grunn for vurdering av friluftslivsinteresser i senere arealplanlegging. Tilgang på friluftslivsområder av høy kvalitet er viktig for å utvikle gode bo- og nærmiljø, og for næringsutvikling.
- Prøveprosjekt med geiter til å rydde friområdene på Gitlaberget.
- Flytting til Kongsgata forløp planmessig.
- Gjesdal Gjenvinning AS leverer inn anmodning om avvikling i nov. 2018.
- Idrettsanlegg, Rapporten fra Norsk friidrett kommer med anbefalinger, og forslag til kompenserende tiltak, noe som delvis er fulgt opp.

- Den landsomfattende leseaksjonen for barn fra 1. til 6. klasse ble en suksess i Gjesdal.
- Ålgård sentrum ble nominert til konkurransen Norges beste uterom.
- Ålgård sentrum ble formelt åpnet 16. juni 2018.
- Ombyggingen av Veveriet ble startet opp i juni.
- Frivilligsentralen startet opp tre nye tilbud: spanskurs, søppelhenting i Oltedal og trim i bofelleskapet og på Solås bo- og rehabiliteringssenter.
- Frivilligsentralen gjennomførte brukerundersøkelse og fikk et gjennomsnitt på 4.5 av 5.0.
- Kulturavdelingen fikk tilskudd til å ansette to fritidsveiledere i ett års engasjement, for å hjelpe flere barn ut i fritidsaktiviteter.
- Blink-festivalen ble en kjempesuksess. Rekordmange publikummere fikk med seg konserten med CC Cowboys.
- Gjesdal gard- og ættesoge bind 6 ble lansert i desember og bokserien er nå komplett.
- Biblioteket har startet opp folkeverkstedet som skal videreutvikles i det nye Veveriet. 3D-printer, VR utstyr og vinylkutter er noe av utstyret som er testet ut.

Noter til tabeller

1. Redusert antall km på gang- og sykkelveier tilskrives tidligere inkludering av FV.
2. Søknad om produksjonstilskudd i jordbruket har fortsatt to søknadsomganger i året, men søknadene er slått sammen til en.
3. Har prioritert nydyrkingssaker.
4. De nye retningslinjene krever at lag og foreninger kun sender en søknad per organisasjon (og ikke en søknad per

aktivitet). Dette gir en reduksjon i antall søkere, men ikke i størrelsen på tilskudd. Vellag får kun uttelling for

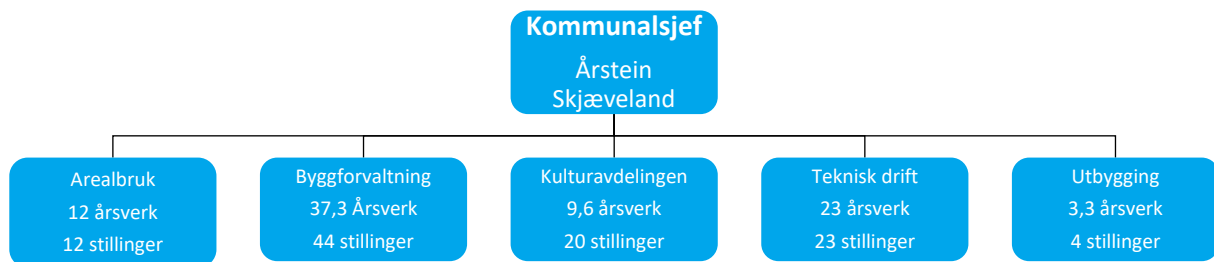
betalende husstander og ikke antall husstander.

5. Nedgangen i utlån skyldes nok flyttingen av biblioteket til midlertidige lokaler.

Årets gladnyhet!

Sommeren 2018 ble det satt ut en flokk geiter på kommunens friområde på Gitlaberget. Formålet var å teste ut om geiter kunne brukes til å rydde friområder som er i ferd med å gro igjen og var et samarbeid med private. Geitene ryddet området og var et positivt innslag i nærområdet.

Organisering



Nøkkeltall

Område	Note	2015	2016	2017	2018
Innbyggere og brukere					
Km kommunale veier		97	97	96	111
Km gang- og sykkelveier	1	29	29	15	15
Andel av befolkningen tilknyttet kommunal vannforsyning (prosent)		91	91	91	92
Andel av befolkningen som har installert vannmåler (prosent)		34	34	33	32
Andel av befolkningen tilknyttet kommunal avløpstjeneste (prosent)		90	90	90	91
Saksbehandlingstid oppmålingssaker (fradeling av tomt)		60	60	51	52
Arealer kommunale bygg (m ²)		70.311	70.467	72.552	72.497
Kommunale regulerings-/bebyggelsesplaner		3	0	1	3
Private planer		5	0	3	0
Søknad om dispensasjon fra kommuneplanen fra LNF (mottatt)		6	16	15	20
Klagesaker etter Pbl.		8	9	11	11
Boliger tatt i bruk		134	67	95	30
Antall plasserte bygg		38	49	56	16
Antall meglerpakker solgt, Infoland		259	197	215	200
Antall søkere om produksjonstilskudd (vinter/sommer)	2	161/151	153/151	150/150	147
Konsesjonssaker (erverv av fast eiendom)		6	8	5	2
Antall kulturarr. (gratis/med billettsalg)		30/2	40/24	58/7	53/6
Antall lag som har søkt kulturmidler	4	75	69	64	53
Antall frivillige/faste tilbud Frivilligsentralen		224/27	224/24	274/26	245/27
Bibliotek: Utlån		56.986	56.466	56.325	49.090
Bibliotek: Besøk	5	53.820	50.710	55.180	41.000

Økonomi	Note	2015	2016	2017	2018
Netto driftsutgifter		58.368	59.599	64.329	64.201
Overført til neste år/merforbruk (-)		109	427	-989	-455
Disponibelt på fond		6 659	7 003	6 014	5 262
Samlede VAR-gebyrer målt i prosent av referansekommunene		94,9	97,3	98,3	92,1

Medarbeidere	Note	2015	2016	2017	2018
Årsverk		82,1	86,7	89,1	86,3
Sykefravær (prosent)		8,5	6,2	8,5	6,8
Antall ansatte på videreutdanning og kompetanseheving		4	0	3	5

Måltall

Område	Note	2016	2017	Mål 2018	2018
Innbyggere og brukere					
Saksbehandlingstid oppmålingssaker (fradeling av tomt)		60	51	60	52
Saksbehandlingstid byggesaker -søknad om tiltak uten ansvarsrett		15	12	21	16
Saksbehandlingstid byggesaker -søknad om rammetillatelse		8	47	40	43
Saksbehandlingstid søknad om godkjenning av plan for nydyrking (høringstid inkludert)	3	141	71	120	71
Saksbehandlingstid søknad om bygging av landbruksvei (høringstid inkludert)		81	99	80	73
Økonomi					
Samlede VAR-gebyrer målt i prosent av referansekommunene		97,3	98,3	100	92,1
Årsgebyr for vannforsyning i Gjesdal		2.225	2.281	2 420	2.420
Årsgebyr for avløpstjenesten i Gjesdal		2.195	2.303	2 580	2.580
Årsgebyr for renovasjonstjenesten i Gjesdal		2.610	2.350	2 180	2.180
Medarbeidere					
Sykefravær (prosent)		5,9	8,5	7,0	6,8

Ref.gr. er Hå, Time, Klepp, Strand og Eigersund.

Kommentarer til måltall

- Måltallene ble nådd for alle som gjelder saksbehandlingstid, unntatt byggesaker som gjelder søknad om rammetillatelse.
- VAR- gebyrene er vesentlig lavere enn gjennomsnittet for referansekommunene. Dette skyldes særlig at økningen i Eigersund og Strand
- Målet om mindre enn 7 % sykefravær ble nådd i 2018.

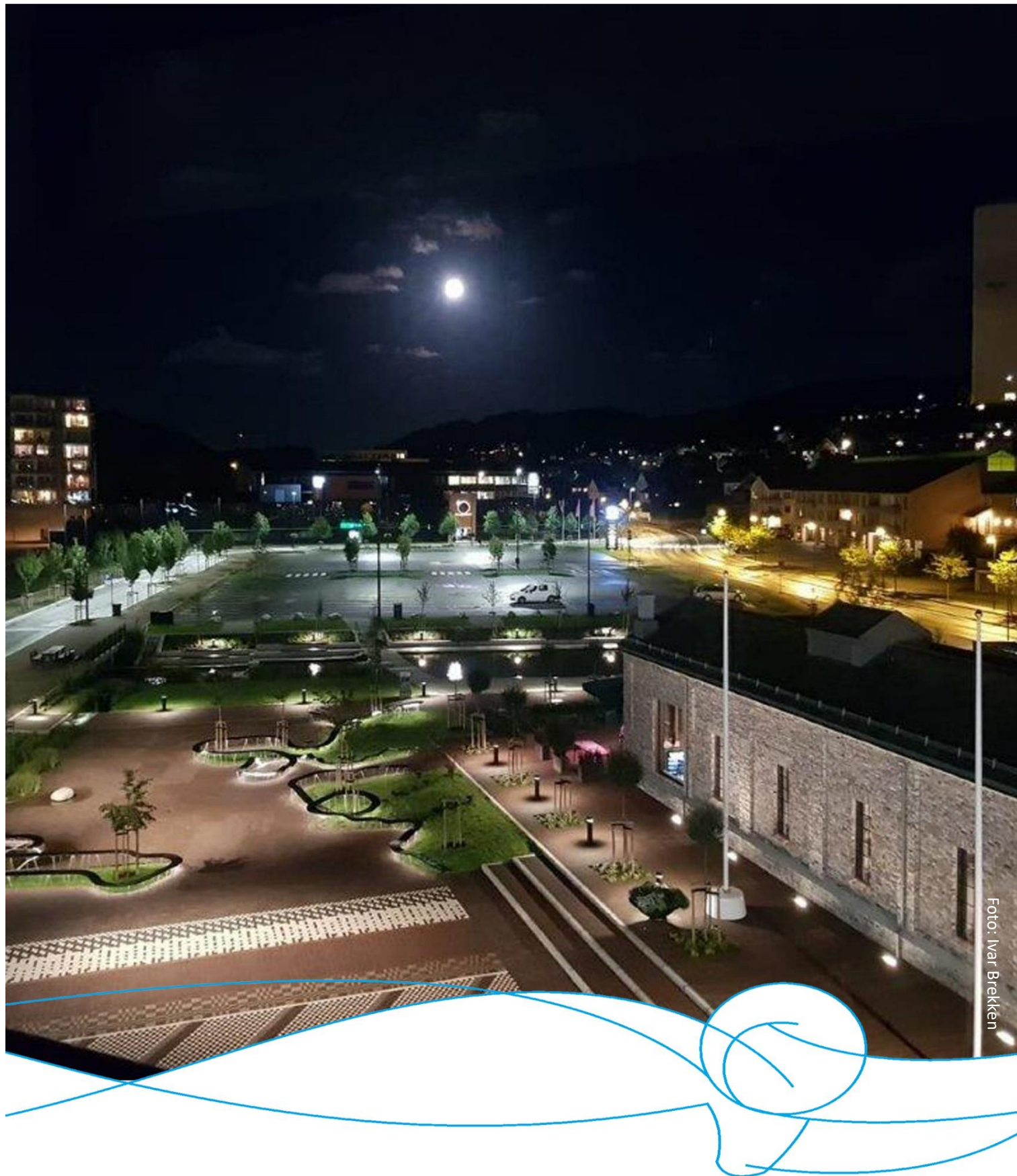


Foto: Ivar Brekken

Del 3 | Regnskap og obligatoriske oppstillinger

Hovedoversikt drift

Økonomisk oversikt - drift	Regnskap 2018	Reg. budsjett	Oppr. Budsjett	Regnskap 2017
Driftsinntekter				
Brukerbetalinger	30 789 826	30 718 000	31 181 000	30 338 426
Andre salgs- og leieinntekter	65 810 743	71 662 000	71 647 000	64 530 725
Overføringer med krav til motytelse	109 877 763	98 760 000	99 691 000	116 712 524
Rammetilskudd	322 148 295	317 900 000	311 900 000	311 764 836
Andre statlige overføringer	46 154 887	37 690 000	37 690 000	51 134 954
Andre overføringer	6 852 110	5 473 000	4 473 000	5 026 941
Skatt på inntekt og formue	315 579 281	312 100 000	318 100 000	305 892 388
Eiendomsskatt	15 969 534	16 400 000	16 400 000	16 285 420
Andre direkte og indirekte skatter	987 723	950 000	950 000	931 238
Sum driftsinntekter	914 170 161	891 653 000	892 032 000	902 617 451
Driftsutgifter				
Lønnsutgifter	469 618 988	465 067 000	461 639 000	450 899 924
Sosiale utgifter	110 610 232	125 082 000	124 535 000	105 535 963
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.prod	86 570 262	79 238 000	80 321 000	95 155 721
Kjøp av tjenester som erstatter tj.prod	117 601 160	116 098 000	116 098 000	112 669 205
Overføringer	70 619 488	60 726 000	66 975 000	74 270 652
Avskrivninger	47 703 257	41 000 000	41 000 000	45 795 321
Fordelte utgifter	-18 331 810	-8 680 000	-9 669 000	-17 090 924
Sum driftsutgifter	884 391 577	878 531 000	880 899 000	867 235 862
Brutto driftsresultat	29 778 584	13 122 000	11 133 000	35 381 590
Finansinntekter				
Renteinntekter, utbytte og eieruttak	18 167 236	8 900 000	8 900 000	20 874 688
Gevinst på finansielle instrumenter	160 702	0	0	2 420 852
Mottatte avdrag på utlån	67 627	0	0	221 509
Sum eksterne finansinntekter	18 395 565	8 900 000	8 900 000	23 517 049
Finansutgifter				
Renteutg, provisjoner og andre fin.utg.	22 852 435	18 250 000	18 250 000	24 378 153
Tap på finansielle instrumenter	3 312 183			1 566 925
Avdragsutgifter	39 838 725	35 720 000	33 720 000	33 054 908
Utlån	24 863	0	0	56 567
Sum eksterne finansutgifter	66 028 206	53 970 000	51 970 000	59 056 553
Resultat eksterne finanstransaksjoner	-47 632 641	-45 070 000	-43 070 000	-35 539 503
Motpost avskrivninger	47 703 257	40 940 000	40 940 000	45 795 321
Netto driftsresultat	29 849 200	8 992 000	9 003 000	45 637 407
Interne finanstransaksjoner				
Bruk av tidl. års regnsk.m. mindreforbruk	12 225 243	12 225 000	0	15 085 946
Bruk av disposisjonsfond	4 938 920	3 273 000	3 262 000	1 025 271
Bruk av bundne fond	12 421 395	2 227 000	2 227 000	2 162 122
Sum bruk av avsetninger	29 585 557	17 725 000	5 489 000	18 273 339
Overført til investeringsregnskapet	14 345 336	13 500 000	13 500 000	18 448 882
Dekning av tidl års regnsk.m. merforbr	0	0	0	0
Avsetninger til disposisjonsfond	39 168 494	12 558 000	333 000	26 740 209
Avsetninger til bundne fond	2 945 397	659 000	659 000	6 496 412
Sum avsetninger	56 459 227	26 717 000	14 492 000	51 685 503
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	2 975 531	0	0	12 225 243

Hovedoversikt investering

Økonomisk oversikt - investering	Regnskap 2018	Reg. budsjett	Oppr. Budsjett	Regnskap 2017
Inntekter				
Salg av driftsmidler og fast eiendom	20 020 456	10 000 000	10 000 000	2 510 439
Andre salgsinntekter	63 105	0	0	30 525
Overføringer med krav til motytelse	11 203 282	9 730 000	9 730 000	15 357 136
Kompensasjon for merverdiavgift	18 333 135	11 340 000	10 340 000	14 470 158
Statlige overføringer	0	0	0	0
Andre overføringer	986 101	0	0	986 101
Renteinntekter, utbytte og eieruttak	0	0	0	0
Sum inntekter	50 606 079	31 070 000	30 070 000	33 354 359
Utgifter				
Lønnsutgifter	2 436 194	0	0	2 185 987
Sosiale utgifter	701 358	0	0	583 739
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.prod	85 588 303	66 080 000	62 080 000	118 469 874
Kjøp av tjenester som erstatter tj.prod	0	0	0	0
Overføringer	18 345 135	11 220 000	10 220 000	14 485 158
Renteutg, provisjoner og andre fin.utg.	0	0	0	0
Fordelte utgifter	-3 179 757	0	0	-2 374 281
Sum utgifter	103 891 233	77 300 000	72 300 000	133 350 477
Finanstransaksjoner				
Avdragsutgifter	8 401 439	6 000 000	6 000 000	7 526 169
Utlån	9 529 050	10 000 000	10 000 000	8 733 178
Kjøp av aksjer og andeler	1 795 326	1 600 000	1 600 000	1 673 333
Dekning av tidl års udekket finansiering	0	0	0	0
Avsetninger til ubundne investeringsfond	12 257 120	600 000	600 000	1 697 993
Avsetninger til bundne fond	0	0	0	0
Sum finansieringstransaksjoner	31 982 935	18 200 000	18 200 000	19 630 673
Finansieringsbehov	85 268 089	64 430 000	60 430 000	119 626 791
Dekket slik:				
Bruk av lån	45 829 440	38 000 000	38 000 000	73 529 131
Salg av aksjer og andeler	176 400	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån	6 122 104	6 930 000	6 930 000	6 874 958
Overføringer fra driftsregnskapet	14 345 336	13 500 000	13 500 000	18 448 882
Bruk av tidl års udisponert finansiering	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	1 524 332	0	0	11 460 215
Bruk av ubundne investeringsfond	17 270 478	6 000 000	2 000 000	9 313 606
Bruk av bundne fond	0	0	0	0
Sum finansiering	85 268 089	64 430 000	60 430 000	119 626 791
Udekket/udisponert	0	0	0	0
For kommentarer vises det til noteopplysningene under hovedoversikt 2A				

Hovedoversikt balanse

EIENDELER	Regnskap 2018	Regnskap 2017	Endring	Note
Anleggsmidler	2 287 004 132	2 174 890 361	112 113 772	
Herav:				
Faste eiendommer og anlegg	1 298 720 628	1 256 925 959	41 794 669	1
Utstyr, maskiner og transportmidler	24 708 692	28 734 832	-4 026 140	1
Utlån	121 754 697	118 390 515	3 364 182	
Aksjer og andeler	42 168 550	40 513 224	1 655 326	2
Pensjonsmidler	799 651 565	730 325 831	69 325 734	3
Omløpsmidler	333 849 359	342 168 012	-8 318 654	
Herav:				
Kortsiktige fordringer	79 919 643	77 818 369	2 101 274	4
Premieavvik	7 878 479	-1 589 889	9 468 368	
Aksjer og andeler	13 834 480	12 857 230	977 250	5
Sertifikater	0	0	0	
Obligasjoner	128 810 800	78 994 800	49 816 000	6
Kasse, postgiro, bankinnskudd	103 405 957	174 087 503	-70 681 546	7
SUM EIENDELER	2 620 853 491	2 517 058 373	103 795 118	
EGENKAPITAL OG GJELD				
Egenkapital	660 906 513	574 669 169	86 237 344	
Herav:				
Disposisjonsfond	97 811 734	65 106 491	32 705 243	
Bundne driftsfond	12 904 489	22 380 487	-9 475 998	8
Ubundne investeringsfond	71 968 839	76 982 196	-5 013 357	9
Bundne investeringsfond	204 185	204 185	0	
Endring i regnskapspr. som påvirker AK Drift	-479 234	-479 234	0	
Regnskapsmessig mindreforbruk	2 975 531	12 225 243	-9 842 713	10
Regnskapsmessig merforbruk	0	0	0	
Udisponert i investeringsregnskap	0	0	0	
Udekket i investeringsregnskap	0	0	0	
Likviditetsreserve	0	0	0	
Kapitalkonto	476 113 970	398 249 801	77 864 169	
Langsiktig gjeld	1 826 644 234	1 800 224 072	26 420 162	
Herav:				
Pensjonsforpliktelser	910 912 344	874 252 018	36 660 326	
Ihendehaverobligasjonslån	0	0	0	
Sertifikatlån	150 000 000	100 000 000	50 000 000	11
Andre lån	765 731 890	825 972 054	-60 240 164	11
Kortsiktig gjeld	132 709 743	142 165 132	-9 455 388	12
Herav:				
Konsernintern kortsiktig gjeld	60 127 326	57 497 766	2 629 561	
Annen kortsiktig gjeld	72 582 417	84 667 366	-12 084 949	
Premieavvik	0	0		
SUM EGENKAPITAL OG GJELD	2 620 260 491	2 517 058 373	103 202 118	
MEMORIAKONTI				
Memoriakonto	13 847 005	19 641 332	-5 794 327	
Herav:				
Ubrukte lånemidler	15 753 895	23 583 335	-7 829 440	13
Andre memoriakonti	-1 906 890	-3 942 003	2 035 113	
Motkonto for memoriakontiene	-13 847 005	-19 641 332	5 794 327	

Noter til hovedoversikt balanse

1. Faste eiendommer og anlegg økte med 37,8 mill i 2018. Dette er noe lavere enn de foregående årene, med en vekst på 2,9 %. Investeringsnivået var relativt lavt i 2018.
2. Aksjer og andeler økte med 1,65 mill. Dette gjelder økt egenkapitaltilskudd i KLP.
3. Pensjonsmidlene til Gjesdal kommune er delt i tre mellom KLP-fellesordningen, KLP sykepleieordningen og SPK – lærerordningen. Samlede pensjonsmidler er pr 31.12.2018 beregnet til i 800 mill. Dette representerer kommunens samlede oppsparte midler for å møte fremtidige pensjonsforpliktelser. Økningen i pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser var på hhv 69 og 37 mill.
4. Kortsiktige fordringer har økt med 2,1 mill. Dette skyldes i hovedsak økt krav til staten i forbindelse med ressurskrevende tjenester.
5. Målt i forhold til 2017 er samlet plassering i utenlandske aksjefond med i underkant av 1 mill. Se mer detaljer under kommentarene til finansforvaltningen.
6. Portefølje av høykvalitetsobligasjoner med relativt korte forfall. Samlet økning siste år er på 49,8 mill, og over 50 % av disse forfaller i 2019.
7. Samlet likviditet utenom aksjefond og obligasjoner ble redusert med 70 mill fra forrige årsskifte. Gjesdal kommune har pr 31.12.2018 et fond på 60,4 mill som gjelder inntekter fra salg av tomter i Gjesdal Næringspark. Dette, sammen med et disposisjonsfond på 98 mill, gjør at Gjesdal kommune har god likviditet.
8. Bundne driftsfond ble redusert med 9,5 mill, og dette skyldes i hovedsak midler til voksenopplæring overført til disposisjonsfond
9. Ubundne investeringsfond ble redusert med 5 mill i løpet av 2018.
10. Regnskapsmessig mindreforbruk ble i underkant av 3 mill i 2018. Dette skyldes høyere frie inntekter enn budsjettet.
11. Samlet lånegjeld er noe redusert fra 2017 til 2018. Dette er første gang på veldig lenge at lånegjelden reduseres.
12. Den kortsiktige gjelden ble redusert med 9,5 mill i 2018.
13. Ubrukte lånemidler ble redusert med 7,8 mill i løpet av året. Det er ikke lenger etterslep av betydning på vedtatte investeringsprosjekter som ikke er utført. Det som står som ubrukte lånemidler pr 31.12.2018 er knyttet til startlån, 15,8 mill.

Obligatoriske noteoppstillinger

Avsetning og bruk av fond

Disposisjonsfond	
Saldo IB	65 106 491
Avsatt 1540	39 168 494
Bruk 3940	1 524 332
Bruk 1940	4 938 920
Saldo UB	97 811 734
Bundne driftsfond	
Saldo IB	22 380 487
Avsatt 1550	2 945 397
Bruk 1950	12 421 395
Saldo UB	12 904 489

Ubundne kapitalfond	
Saldo IB	76 982 196
Avsatt 3548	12 257 120
Bruk 3948	17 270 478
Saldo UB	71 968 839
Bundne kapitalfond	
Saldo IB	204 185
Avsatt 3550	0
Bruk 3950	0
Saldo UB	204 185

Pensjon

Selskap/ordning	Årets kostnad	Årets premie	Pensjonsmidler	Forpliktelse
Fellesordning KLP	35 450 985	42 324 438	574 708 872	620 747 416
Folkevalgtordningen KLP	6 871	9 482	7 969 084	5 651 348
Sykepleieordningen KLP	3 604 466	4 251 250	93 419 226	94 486 534
Lærerordningen SPK	11 982 890	11 576 623	123 554 383	176 277 905
Totalt	49 461 460	48 272 535	799 651 565	897 163 203

	2018	2017
Premieavvik	6 904 890	-1 393 417
Arbeidsgiveravgift	973 589	-196 472
Sum premieavvik	7 878 479	-1 589 889

Netto pensjonsforpliktelse	97 511 638	126 140 392
Arbeidsgiveravgift	13 749 141	17 785 795
Sum netto forpliktelse	111 260 779	143 926 187

Estimatavvik	Pensjonsmidler	Forpliktelse
Fellesordning KLP	3 966 692	-17 425 404
Folkevalgtordningen KLP	153 115	-117 568
Sykepleieordningen KLP	3 296 110	894 966
Lærerordningen SPK	10 958 836	-8 618 777
Totalt	18 374 753	-25 266 783

Benyttet prinsipp for inndekning av premie og estimatavvik pensjon

Premie- og estimatavvikene er dekket inn over 1 år i samsvar med vedtak både for 2018 og for foregående år. Premieavvik ført som kortsiktig fordring i 2017 er utgiftsført i sin helhet i 2018. Det er brukt beregningsforutsetning som er vedtatt av Kommunal- og regionaldepartementet. AFP-uttak er beregnet til 50 % i SPK.

Beskrivelse av pensjonsordningene

Gjesdal kommune har kollektive pensjonsordninger for sine ansatte. For sykepleierne og lærerne er ytelsene lovbestemt og ordningen plassert i henholdsvis Kommunal landspensjonskasse (KLP) og Statens pensjonskasse (SPK). De øvrige ansatte har sin pensjonsordning plassert i fellesordningen i KLP. Tjenstepensjonsordningene gir ved full opptjening en alderspensjon som sammen med folketrygdens ytelser utgjør en samlet bruttopensjon på 66 % av pensjonsgrunnlaget. Framtidig pensjonsytelse blir beregnet ut fra antall opptjeningsår og lønnsnivået ved pensjonsalder. Ordningen sikrer en brutto uførepensjon på samme nivå som alderspensjonene og omfatter i tillegg ektefelle- og barnpensjon. De ansatte har også rett til avtalefestet pensjon etter bestemte regler. AFP er ikke forsikringsmessig dekket og det er ikke avsatt midler til dette ut over det som beregningsmessig er innbetalt for mye til ordningen i det enkelte år.

Beregningsforutsetninger pensjon

De økonomiske forutsetningene som er lagt til grunn bygger på forutsetninger vedtatt av kommunal- og regionaldepartementet.

	KLP	SPK
Diskonteringsrente:	4,00 %	4,00 %
Forventet avkastning:	4,50 %	4,20 %
Lønnsregulering:	2,97 %	2,97 %
Pensjonsregulering:	2,20 %	2,97 %
G- regulering:	2,97 %	2,97 %
AFP uttak:		50,00 %

Beregningene er utført etter prinsippene i " Norsk Regnskapsstandard - pensjonskostnader".

Oversikt over lønn, styreverv og styrehonorarer

Ordfører Frode Fjeldsbø

Fast lønn	1 049 000,-
Greater Stavangers Europakontor – styremedlem	0,-
Jæren produktutvikling – styremedlem	0,-
Rogaland Kranskole	0,-
Bedriftsforsamlingen i Lyse – medlem	2 500,-
Representantskapet i Sør Rogaland brannvesen IKS – medlem	4 000,-
Representantskapet IVAR IKS – medlem	4 802,-

Rådmann Knut Underbakke

Fast lønn	1 075 000,-
-----------	-------------

Anskaffelse og anvendelse av midler

	Regnskap 2018	Regulert budsjett	Opprinnelig Budsjett	Regnskap 2017
Anskaffelse av midler				
Inntekter driftsdel (kontoklasse 1)	914 170 161	891 653 000	892 032 000	902 617 451
Inntekter investeringsdel (kontoklasse 0)	50 606 079	31 070 000	30 070 000	33 354 359
Innbetaling ved eksterne finanstransaksj.	70 523 509	53 830 000	53 830 000	103 921 138
Sum anskaffelse av midler	1 035 299 749	976 553 000	975 932 000	1 039 892 948
Anvendelse av midler				
Utgifter driftsdel (kontoklasse 1)	836 688 320	837 718 000	833 307 000	821 440 541
Utgifter investeringsdel (kontoklasse 0)	103 891 233	77 300 000	72 300 000	133 350 477
Utbetaling ved eksterne finanstransaksjoner	85 754 021	71 570 000	69 570 000	76 989 233
Sum anvendelse av midler	1 026 333 574	986 588 000	975 177 000	1 031 780 251
Anskaffelse - anvendelse av midler	8 966 175	-10 035 000	755 000	8 112 697
Endring i ubrukte lånemidler	-7 829 440	0	0	-33 529 131
Endring i regnsk.prinsipp	0	0	0	0
Endring i arbeidskapital	1 136 735	-10 035 000	755 000	-25 416 434
Avsetninger og bruk av avsetninger				
Avsetninger	61 396 661	13 817 000	1 592 000	68 664 867
Bruk av avsetninger	48 380 367	23 725 000	7 489 000	39 047 160
Til avsetning senere år	4 643 119	0	0	21 505 010
Netto avsetninger	8 373 175	-9 908 000	-5 897 000	8 112 697
Int. overføringer og fordelinger				
Interne inntekter mv	83 560 160	63 120 000	64 109 000	83 709 408
Interne utgifter mv	83 560 160	63 180 000	64 169 000	83 709 408
Netto interne overføringer	0	-60 000	-60 000	0

Endring i arbeidskapital

	Regnskap 2018	Regnskap 2017
OMLØPSMIDLER		
Endring betalingsmidler	-70 681 546	-4 638 008
Endring ihendehaverobl og sertifikater	49 816 000	-55 945 650
Endring kortsiktige fordringer	2 101 274	6 696 209
Endring premieavvik	9 468 368	1 088 813
Endring aksjer og andeler	977 250	-5 844 078
ENDRING OMLØPSMIDLER (A)	-8 318 654	-58 642 714
KORTSIKTIG GJELD		
Endring kortsiktig gjeld (B)	9 455 388	33 226 280
ENDRING ARBEIDSKAPITAL (A-B)	1 136 735	-25 416 434
Endring arbeidskapital		
Endring bevilgningsregnskap	1 136 735	-25 416 434
Endring balanseregnskap	1 136 735	-25 416 434
Differanse	0	0

Oversikt aksjer og andeler

Aksjer og andeler	Regnskap	Regnskap i fjor	Markeds- verdi	Eierandel	Note
Pensjonsmidler KLP - fellesordningen	574 708 872	519 926 820			1
Pensjonsmidler KLP - folkevalgte	7 969 084	7 716 107			1
Pensjonsmidler KLP - sykepleiere	93 419 226	84 155 307			1
Pensjonsmidler SPK - lærerordningen	123 554 383	118 527 597			1
Sum	799 651 565	730 325 831	0		
Allservice AS	15 000	15 000			2
Veveriet AS	128 750	128 750		25,00 %	2
Lyse Energi AS	9 416 000	9 416 000		0,93 %	2
PRO-SERVICE	850 000	850 000	850 000	16,67 %	3
Ryfylkeforbindelsen AS	30 000	30 000		12,50 %	2
Gjesdal bompengeselskap AS	0	140 000		70,00 %	7
Egenkap.tilskudd KLP-fellesordningen	12 624 798	12 407 536			4
Egenkap.tilskudd KLP-sykepleierne	3 897 962	2 319 898		Andel ansatte	4
Kapitalinnsk. Rogaland revisjon IKS	101 500	101 500		Andel folketall	5
Kapitalinnsk. Brannv. i Sør-Rogaland	116 820	116 820		Andel folketall	5
Kapitalinnskudd IVAR IKS	14 970 720	14 970 720		3,57 %	5
Kulinarisk Institutt AS	17 000	17 000			6
Sum	42 168 550	40 513 224	850 000		

Noter

1. Estimerte verdier etter NRSP-standard.
2. Markedsverdier ikke allment tilgjengelig da aksjer enten ikke er omsettelige, eller de ikke er børsnotert. Ryfylkeforbindelsen AS er avvirket, endelig oppgjør mangler.
3. Antall aksjer i selskapet er 120, pålydende 1.000,-. Gjesdal har 20 aksjer.
4. Innbetalt i samsvar med oppgaver fra KLP, hhv fellesordningen og sykepleierordningen
5. Ingen endringer
6. Er avvirket, oppgjør ikke mottatt.
7. Avviklet 2018, aksjer innløst for kr 176 400,-

Garantier

	Garantiandel		Kommunens andel	Utløper
	2018	2017		
IVAR (Interkommunalt selskap)	10 123 635	10 900 635	3,41 %	Følger selskapsavtalen
Gjesdal foreldrelagsbarnehage	4 649 681	4 939 189	100,00 %	2031
Brannvesenet i Sør Rogaland				Følger selskapsavtalen
IKS	120 000	120 000	3,30 %	
Veveriet AS	35 000 000		100,00 %	2038
Ålgård Fotballklubb	18 434 860	19 663 860	100,00 %	2033
Dirdalhallen AS	20 925 000	22 275 000	100,00 %	2034
Sum garantier	89 253 176	57 898 684		

Fordringer og gjeld til kommunale eller interkommunale foretak

	Fordringer	Gjeld
Rogaland Revisjon IKS	0	15 925
IVAR (interkommunalt vann-, avløps-, og renovasjonsverk)	0	2 375 722
Rogaland brann og redning IKS		0
Summer	0	2 391 647

Oversikt anleggsmidler

Konto	Avskr/ år	IB	Aktivert	Avskrevet	Salg/opp/ nedskrevet	UB
Tekniske anlegg	20	8 383 159	91 437	-1 488 154	0	6 986 442
Parkeringsplasser m.m	20	969 985		-121 657		848 328
Brannbiler	20	84 072		-6 862		77 210
Boliger	40	116 402 845	284 754	-3 362 457	-1 969 080	111 356 062
Skoler, barnehager	40	407 396 254	7 420 757	-14 926 060		399 890 951
Veger, ledningsnett	40	498 368 917	63 733 548	-13 429 641	-14 326 951	534 345 873
Forretnings-, adm.bygg	50	76 659 030	72 225	-2 202 319		74 528 936
Institusjoner	50	128 774 701	17 729 027	-4 152 623		142 351 105
Brannstasjoner	50	5 173 841	10 200 567	-327 246		15 047 162
VAR-sektoren før 2003	24	14 713 155		-1 424 596		13 288 559
Edb-utstyr	5	9 400 141	980 174	-3 273 270		7 107 045
Transportmidler	10	12 663 689	1 146 409	-2 061 020		11 749 078
Maskiner og verktøy	10	504 055	108 919	-48 585		564 389
Inventar og utstyr	10	6 166 947		-878 767		5 288 180
Sum		1 285 660 791	101 767 817	-47 703 257	-16 296 031	1 323 429 320

Minsteavdrag på gjeld

Avdrag	Regnskap 2018
Betalt avdrag	39 838 725
Beregnet minste lovlige avdrag	31 584 634
Differanse	8 254 091

Kommentarer selvkostområdene VAR (tabell neste side)

Brukerbetalingene for alle områdene samlet ble 1,75 mill høyere i 2018 målt mot 2017. Det var gebyrene for vann og avløp som økte, mens inntektene fra renovasjon gikk ned. Alle disse tre hovedområdene (VAR) endte med merforbruk i 2018, totalt 2,8 mill. Ordinære driftskostnader økte med 1,3 mill fra 2017 til 2018. Pr 31.12.2018 er står det i overkant av 2,3 mill på overskuddsfond på renovasjon. Samlet sett har de andre selvkostområdene et fremførbart underskudd på 4,7 mill (vann, avløp, slamtømming og feiing), dette økte med ca 1,1 mill i løpet av 2018.

Regnskap selvkostområdene

Selvkost vann	Regnskap 2018	Budsjett 2018	Regnskap 2017
Direkte driftsutgifter	8 444 833	8 806 000	7 760 938
Indirekte kostnader	575 514	680 000	493 017
Kalkulatorisk rente	2 026 982	1 500 000	1 556 008
Kalkulatoriske avskrivninger	3 305 078	3 100 000	3 212 873
Sum kostnader	14 352 407	14 086 000	13 022 836
Brukerbetaling	-14 177 898	-14 035 000	-13 344 248
Overskudd/underskudd (-)	-174 509	-51 000	321 412
Årets finansierungsgrad	99 %	100 %	102 %
Fremførbart underskudd	1 104 053		929 544
Selvkost avløp	Regnskap 2018	Budsjett 2018	Regnskap 2017
Direkte driftsutgifter	9 802 337	9 789 000	9 849 666
Indirekte kostnader	529 294	550 000	463 553
Kalkulatorisk rente	1 676 737	1 310 000	1 312 385
Kalkulatoriske avskrivninger	2 771 480	2 700 000	2 741 391
Sum kostnader	14 779 848	14 349 000	14 366 995
Brukerbetaling	-13 885 888	-14 281 000	-12 238 948
Overskudd/underskudd (-)	-893 960	-68 000	-2 128 047
Årets finansierungsgrad	94 %	100 %	85 %
Fremførbart underskudd	3 430 426		2 536 466
Selvkost renovasjon	Regnskap 2018	Budsjett 2018	Regnskap 2017
Direkte driftsutgifter	10 630 794	8 971 000	10 025 930
Indirekte kostnader	710 360	800 000	562 639
Kalkulatorisk rente	234 408	90 000	5 547
Kalkulatoriske avskrivninger	749 562	1 200 000	718 677
Sum kostnader	12 325 124	11 061 000	11 312 793
Brukerbetaling	-10 579 450	-11 000 000	-11 342 402
Overskudd/underskudd (-)	-1 745 674	-61 000	29 609
Årets finansierungsgrad	86 %	99 %	100 %
Akkumulert overskudd (fond)	-2 308 015		-4 053 689
Selvkost slam	Regnskap 2018	Budsjett 2018	Regnskap 2017
Direkte driftsutgifter	389 502	430 000	321 970
Indirekte kostnader	24 739	18 000	13 106
Kalkulatorisk rente	-238		1 184
Kalkulatoriske avskrivninger			
Sum kostnader	414 003	448 000	336 260
Brukerbetaling	-432 109	-448 000	-394 422
Overskudd/underskudd (-)	18 106	0	58 162
Årets finansierungsgrad	104 %		117 %
Fremførbart underskudd	11 240		29 346
Selvkost feiing	Regnskap 2018	Budsjett 2018	Regnskap 2017
Direkte driftsutgifter	670 161	672 000	641 755
Indirekte kostnader	145 847	153 000	181 421
Kalkulatorisk rente	3 882		2 998
Kalkulatoriske avskrivninger			
Sum kostnader	819 890	825 000	826 174
Brukerbetaling	-821 240	-825 000	-823 950
Overskudd/underskudd (-)	1 350	0	-2 224
Årets finansierungsgrad	100 %	100 %	100 %
Fremførbart underskudd	144 568		145 918

Finans- og gjeldsrapport pr 31.12.2018

Målsettinger og overordnede strategier.

Finans- og gjeldsforvaltningen har som hovedmål å drive en aktiv og forsvarlig praksis når det gjelder plasseringer av midler utenom hovedbankavtale og håndtere låneporteføljen ut fra ulike typer risiko. Over tid er målsettingen med denne forvaltningen å bidra til best mulig tjenester til innbyggerne til lavest mulig netto finanskostnader (lånecostnader – avkastning på innskudd og plasseringer).

1. Forvaltningen av kortsiktige og langsiktige finansielle aktiva pr 31.12.2018

Sammensetning, verdi og avkastning pr 31.12.2018				
	Beholdning	Andel	Avkastning	Avkastningsreferanse hele året
Aksjefond	13 834 480	5,62 %	-7,95 %	-8,71 % MSCI World - NOK
Obligasjoner	128 810 800	52,35 %	2,16 %	1,06 % 3 mnd Nibor NOK
Obligasjonsfond	25 938 228	10,54 %	-0,68 %	1,06 % 3 mnd Nibor NOK
Fastrenteinnskudd	10 164 648	4,13 %	2,20 %	1,06 % 3 mnd Nibor NOK
Bankinnskudd	67 303 081	27,35 %	1,43 %	1,06 % 3 mnd Nibor NOK
Totalt	246 051 237	100,00 %		

- Andelen aksjefond er omtrent på samme nivå som pr 31.12.2017. Avkastningen i 2018 ble dårlig, da markedsverdiene falt betydelig høsten 2018. Samlet endte porteføljen med en negativ avkastning på -7,95 %.
- 63 % av samlede finansielle aktiva er obligasjoner/obligasjonsfond, i hovedsak rentepapirer med kort forfall. På tross av en del kursnedgang på slutten av året, endte avkastningen samlet sett positiv.
- Bankinnskudd utgjør til sammen i overkant av 30 %, og fastrenteinnskudd har gitt noe ekstra avkastning ut over ordinære betingelser i hovedbankavtalen.
- Endringer siden 31.12.2017: Andel bankinnskudd er redusert, og obligasjoner med forfall mindre enn 12 mnd frem i tid har økt.
- I sum: relativt lav avkastning, da markedseksperte plasseringer hadde betydelige kursfall de siste tre månedene i 2018.

2. Gjeldsforvaltningen

Nøkkeltall lånegjeld - i hele tusen, antall og prosentandeler		Vedtatte	
Hovedtall		rammer	
		31.12.2018	31.12.2017
Brutto lånegjeld		915 732	925 972
Netto renteutsatt balanse		251 776	221 066
Antall lån		39	39
Gjennomsnittlig rente alle lån		1,90 %	2,06 %
Gjennomsnittlig flytende rente		1,66 %	1,37 %
Pengemarkedsrente		1,28 %	0,83 %
Differanse egne vilkår og pengemarked		0,38 %	0,54 %
Renterisiko			
Fastrentelån inkl rentebytter (forfall lenger enn 12 mnd)		130 000	130 000
Fastrentelån inkl rentebytter i % av total gjeld		14,20 %	14,04 %
Andel fastrente av netto renteutsatt balanse	Min 25 %	51,63 %	58,81 %
Andel flytende rente av netto renteutsatt balanse	Min 25 %	48,37 %	41,19 %
Gjennomsnittlig rentebinding (hele år)	Maks 5 år	1,07	1,63
Lengste rentebindingstid (i hele år)	Maks 10 år	3,2	4,2
Refinansieringsrisiko lån			
Del refinansiering innen 12 mnd		27,30 %	21,60 %
Størrelse refinansiering innen 12 mnd		250 000	200 000

- Lånegjelden er redusert med ca 10 mill. De lånefinansierte investeringene var relativt lave i 2018, samtidig som det ble nedbetalt noe mer enn budsjettet.
- Gjennomsnittlig rente alle lån gikk ned fra 2,06 % til 1,90 %. Lån til flytende rente har økt noe, mens andelen fastrente har blitt redusert og ført til en samlet lavere rente enn for et år siden.
- Andelen fastrente målt mot total gjeld er på samme nivå, mens andel målt mot netto renteutsatt balanse er redusert (fra 58,8 % til 51,6 %).
- Av totalt lån på 915 mill er 250 mill sertifikatlån som må refinansieres innen 12 mnd..

1. Stresstest

Aktiva/Passiva	Balanse %	Balanse i hele 1000		Endrings- parameter	Beregnet tap i hele 1000	
		31.12.2018	31.12.2017		31.12.2018	31.12.2017
Gjeld med flytende rente	85,8 %	785 732	795 972	-1 %	-7 857	-7 960
Gjeld med fast rente (mer enn 1 år)	14,2 %	130 000	130 000			
Samlet brutto gjeld	100,0 %	915 732	925 972		-7 857	-7 960
Kapital i VAR - knyttet til gebyrer	30,88 %	166 370	165 000	1 %	1 664	1 650
Rentekompensasjon fra Husbanken	10,20 %	54 934	57 934	1 %	549	579
Utlån Lyse	3,46 %	18 660	19 593	1 %	187	196
Utlån Startlån	12,36 %	66 601	60 813	1 %	666	608
Bankinnskudd	14,38 %	77 468	120 764	1 %	775	1 208
Pengemarkedsfond	0,00 %	0	0	1 %	0	0
Obligasjonsfond/obligasjoner	28,72 %	154 749	124 768	1 %	1 547	1 248
Samlet utlån, innskudd og komp.	100,00 %	538 782	548 872		5 388	5 489
Aksjefond	100,00 %	13 834	12 857	-20 %	-2 767	-2 571
Sum langsiktige aktiva - aksjefond		13 834	12 857		-2 767	-2 571
Mulig kostnadsøkning/tap vil utgjøre					-5 236	-5 042

- Samlet risiko i porteføljen pr 31.12.2018 vurderes som relativt lav, målt opp mot samlede driftsinntekter på ca 915 mill.
- Halvparten av mulig kostnadsøkning/verditap knyttes til aksjefond, som er en del av kommunens langsiktige midler. Det betyr at kommunen ikke trenger å selge aksjefond dersom markedet går kraftig ned.
- Obligasjonsfond og obligasjoner har kursverdier som svinger, og disse vil svinge i takt med svingninger i finansmarkedene. Strategien i forhold til enkeltobligasjoner er å kjøpe sikre papirer med lav gjenstående tid til forfall. Ca 30 mill av obligasjonene/obligasjonsfond er knyttet til langsiktige midler i balansen.
- Oppsummert for 2018: Lånegjelden er redusert for første gang på veldig mange år. Nytt reglement for finans- og gjeldsforvaltningen ble vedtatt i juni 2018, og forvaltningen gjennom året har vært i tråd med dette.

Regnskapsprinsipper

Regnskapet er avlagt i henhold til god kommunal regnskapsskikk, herunder kommunale regnskapsstandards, (KRS), utgitt av forening for god kommunal regnskapsskikk, (GKRS).

Regnskapsprinsipper

Kommuneregnskapet er finansielt orientert, og skal vise alle økonomiske midler som er tilgjengelige i året, og anvendelsen av disse.

Regnskapet føres etter bruttoprinsippet. Det betyr at det ikke er gjort fradrag i inntekter for tilhørende utgifter og heller ikke fradrag i utgifter for tilhørende inntekter.

Inntekter og utgifter skal tidsmessig plasseres i det året som følger av anordningsprinsippet. Anordningsprinsippet betyr at alle kjente utgifter, utbetalinger, inntekter og innbetalinger i løpet av året som vedrører kommunens virksomhet skal fremgå av drifts- eller investeringsregnskapet i året, enten de er betalt eller ikke.

For lån er kun den delen av lånet som faktisk er brukt i løpet av året ført i investeringsregnskapet. Den delen av lånet som ikke er brukt, er registrert som memoriapost.

I den grad enkelte utgifter, utbetalinger, inntekter eller innbetalinger ikke kan fastsettes eksakt ved tidspunktet for regnskapsavleggelsen, registreres et anslått beløp i årsregnskapet.

Klassifisering av anleggsmidler og omløpsmidler

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk for kommunen er i balanseregnskapet klassifisert som anleggsmidler. Andre eiendeler er omløpsmidler. Fordringer knyttet til egen vare- og tjenesteproduksjon, samt markedsbaserte verdipapirer som inngår i en handelsportefølje er omløpsmidler.

Kommunen følger KRS (F) nr 4 avgrensningen mellom driftsregnskapet og investeringsregnskapet. Standarden har særlig betydning for skille mellom vedlikehold og påkostning i forhold til anleggsmidler. Utgifter som påløper for å opprettholde anleggsmiddelets kvalitetsnivå utgiftsføres i driftsregnskapet. Utgifter som betyr høyere standard på bygg og anlegg bokføres i investeringsregnskapet og øker verdien i balansen.

Tilskudd til investeringer føres brutto, og det gjøres således ikke fradrag for disse beløp ved aktivering og avskrivning av anleggsmiddelet.

Klassifisering av gjeld

Langsiktig gjeld er knyttet til formålene i kommunelovens § 50 med unntak av likviditetstrekkrettighet/ likviditetslån jfr. kl § 50 nr 5. All annen gjeld er kortsiktig gjeld.

Utestående fordringer

Utestående fordringer er bokført til kostpris. Tap på utestående fordringer avskrives gjennom året. Fordringsmassen er gjennomgått og tap er utgiftsført.

Aksjer og andeler

Aksjer og andeler er oppført til anskaffelseskost. Dette gjelder ikke aksjer i Lyse as, som er bokført til andel av aksjekapital i selskapet.

Utlån

Utlån er oppført til anskaffelseskost. Unntak her er lån til Lyse as, som står bokført til kommunens andel av selskapets ansvarlige lån. Ekstraordinære innbetalinger på utlån vedr. startlån blir i tråd med regelverket nedbetalt med tilsvarende beløp.

Anleggsmidler

Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Anleggsmidler med begrenset økonomisk levetid avskrives med like store årlige beløp over levetiden til anleggsmiddelet. Avskrivningene starter når anleggsmidler er anskaffet / tatt i bruk av virksomheten. Avskrivningsperiodene er i tråd med § 8 i forskrift om årsregnskap og årsberetning.

Selvkostberegninger

På de områder der selvkost er satt som den rettslige rammen for hva kommunen kan kreve av brukerbetaling beregner kommunen selvkost etter retningslinjer gitt av Kommunal- og regionaldepartementet i dokument H-2140, januar 2003. Det føres fullstendige selvkostregnskap i internregnskapet. Hovedpostene spesifisert i notene side 32.

For oppmålings- og byggesaksgebyrer er det brukt forenklede selvkostberegninger hvor indirekte kostnader, husleie og kapitalkostnader ikke er beregnet og regnskapsført.

Mva-plikt og mva-kompensasjon

Kommunen følger reglene i mva-loven for de tjenesteområdene som er omfattet av loven. For kommunens øvrige virksomhet krever kommunen mva-kompensasjon. Mottatt kompensasjon for betalt mva er finansiert av kommunen gjennom redusert statstilskudd i inntektssystemet.

Organisering av kommunens virksomhet

Det er to beslutningsnivåer i administrasjonen, rådmannen med stabsavdelinger og det utøvende nivået - tjenesteområdene. Organiseringen fremgår av årsmeldingen.

Den samlede virksomheten til kommunen er organisert innenfor ordinær organisasjon, med unntak av selskaper som fremgår av noteopplysningene for Aksjer og andeler.

Kapitalkonto

	Debet	Kredit
Inngående balanse		398 249 800,81
Salg av utstyr, fast eiendom og anlegg		
Nedskrivning av utstyr, fast eiendom og anlegg	16 296 030,97	
Avskrivning av utstyr, fast eiendom og anlegg	47 703 257,00	
Aktivering av utstyr, fast eiendom og anlegg		101 767 817,43
Oppskrivning av utstyr, fast eiendom og anlegg		
Salg av aksjer og andeler	140 000,00	
Nedskrivning av aksjer og andeler	0,00	
Oppskrivning av aksjer og andeler (KLP)		
Kjøp av aksjer og andeler		1 795 326,00
Økning pensjonsmidler		32 665 408,00
Økning pensjonsforpliktelse		
Avdrag på utlån (mottatte avdrag)	5 256 730,90	
Nedskrivning på utlån		
Utlån		9 553 913,00
Bruk av midler fra eksterne lån	45 829 440,08	
Avdrag på eksterne lån		47 307 164,00
Urealisert valutatap		
Urealisert valutagevinst		
Utgående balanse	476 113 970,29	
Summer	591 339 429,24	591 339 429,24



Knut Underbakke
Rådmann

Ålgård dato 26.03.2019



Bjarte Madland
Økonomisjef

Hovedoversikt 2B

Regnskapsskjema 2B - investeringer Del 1	Regnskap	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap i fjor
Påkostninger universell utforming	72 225	0	0	0
Kapasitetsutvidelse og sikkerhet IKT	345 677	600 000	600 000	888 868
IKT i skolene	368 274	0	0	2 314 083
Ladestasjoner og El-biler	0	0	0	359 117
Digitaliseringsprosjekter	0	500 000	500 000	0
Torg i sentrum	5 272 648	0	0	6 148 289
Ny kartlegging FKB	0	0	0	85 099
Turvei Øygardsvatnet	379 742	0	0	0
Smart City - Utvikling Gjesdal	303 062	0	0	834 245
Torggate inkl VA	823 162	0	0	426 385
Grøntområde og kanal sentrum	8 696 003	3 000 000	3 000 000	16 168 394
Ny bil HV	377 500	0	0	365 000
Kunst i sentrum	831 515	0	0	318 896
Smart City - energiløsning F5IT m.m	0	200 000	200 000	0
Lys Dirdal og Oltedal	0	300 000	300 000	0
FABULOS	396 776	0	0	0
Veveriet	245 945	0	0	0
Mulighetsstudium Veveriet	196 046	0	0	0
Oltedal skole - påkostninger	245 384	2 000 000	2 000 000	0
Utvidelse Solås skole	4 019 487	3 500 000	3 500 000	364 432
Dirdal skole - kjøkken, ventilasjon mm	0	0	0	337 742
Gjesdal u-skole, svømmehall fasade	0	0	0	242 904
Påkostn.og ombygginger Solås skole	110 435	0	0	474 752
Kommunale boliger	0	0	0	9 523 309
Rehabilitering - utleieboliger	0	750 000	750 000	2 921 624
Ombygging Bærland barnehage	17 273 312	21 000 000	18 000 000	3 272 081
Flyktningeboliger	0	0	0	6 016 642
IKT HV – diverse prosjekter	266 224	0	0	228 477
Ballbinge Raudvika	0	0	0	438 013
El-bil NAV - for intern leie	0	0	0	227 786
Flytting minnestøtte Dirdal	691 479	0	0	0
Tilpasninger VAR og drift Kongsgata	1 849 949	2 500 000	1 500 000	0
Containere - hytterrenovasjon	0	500 000	500 000	0
Containere - nedgravde	288 000	500 000	500 000	288 000
Spillvannsledning under E39	31 650	0	400 000	0
Brannkummer Husafjell	602 723	0	400 000	0
Kjøp av el- biler	0	0	0	222 965
Utstyr til egne VA-prosjekter	0	0	0	485 850
Trykkøkning øvre del Solkjen	3 825 990	3 000 000	3 000 000	3 895 454
Sikring natursteinsmurer	242 661	1 500 000	1 500 000	1 240 721
Boliger rus, psykiatri omsorg	284 754	0	0	7 295 242
Utstyr vintervedlikehold	58 500	0	0	547 125
Diverse akutte tiltak IK-bygg	712 326	0	0	992 208
Oppgradering veier og bruer	231 916	2 000 000	2 000 000	273 510
Autovern	0	0	0	33 200
Lager Grovika	150 525	0	0	0
Takoverbygg Myrhaugen	82 550	0	0	125 954
Utskifting renovasjonsbil	0	0	2 500 000	2 500 000

Regnskapsskjema 2B - investeringer Del 2	Regnskap	Regulert budsjett	Opprinnelig budsjett	Regnskap i fjor
Biler - teknisk drift	424 909	400 000	400 000	0
Traktor	0	0	0	1 478 960
Oltedal brannstasjon	19 527	0	0	0
Utskifting gatelys	2 604 424	3 200 000	3 200 000	3 252 711
TS-Plan	914 381	300 000	300 000	1 305 722
Gangsti og VA Kamphola	440 458	0	0	12 340
Adkomstvei Kodlidalen/tunnel	28 959 880	15 000 000	15 000 000	117 428
Sanering og ombygging avløpsstasjon Fiskebekk	330 483	0	2 000 000	222 050
Utskifting AC-ledninger Åfaret	0	0	0	269 936
Kodlidalen boligfelt	3 133 165	0	0	822 227
Gjesdal Næringspark 2011	160 375	0	0	45 056
Gjesdal Næringspark - felt 1B-2	336 334	0	0	3 978 355
Innredning Veveriet – 2 og 3 etasje	13 725	0	0	0
Kjøp av Kongsgata 21	0	0	0	30 870 792
Gjesdal kirke - påkostninger	297 680	500 000	500 000	164 372
Dirdal kirkegård inkl parkeringsplass	0	100 000	100 000	0
Utstyr beredskapsplan	108 919	0	0	0
Vannforsyning ny brannstasjon	0	800 000	0	0
Kirkegårder-Oltedal-Dirdal	118 912	0	0	147 603
Rassikringstiltak	188 259	0	0	0
Driftsmateriell teknisk	344 000	650 000	650 000	2 672 657
Ålgård nye brannstasjon - Kongsgata	10 181 041	2 000 000	0	470 652
Sanering overvannsledning Opstad	561 672	3 500 000	0	121 520
Vannledning Frøylandsbekken	587 123	0	0	0
Ålgård kraftstasjon	32 938	6 500 000	6 500 000	47 566
Kunstgras Ålgård skole	1 897 466	2 000 000	2 000 000	0
Gjesdal idrettspark - hall	0	500 000	500 000	0
Solås barnehage	81 498	0	0	0
Bamsebo barnehage	287 725	0	0	0
Øygarðsvatnet barnehage	1 738 763	0	0	15 851 922
Nesjane barnehage	225 139	0	0	312 483
Dirdal barnehage - sikring	39 046	0	0	319 326
Barnehage Kodlidalen	0	0	0	141 127
Inventar Oltedal barnehage	0	0	0	109 586
Flassabekken barnehage	0	0	0	172 765
Totalt	103 304 282	77 300 000	72 300 000	132 763 523

Kommentarer til prosjekter med restmidler, se liste side 57

Pr 31.12.2018 var det en rekke prosjekter som ikke var slutført, og dermed heller ikke avsluttet i regnskapet. Prosjekter med restmidler har bidratt til å midlertidig finansiere prosjekter som har hatt en raskere fremdrift enn forventet. Det gjelder spesielt adkomstvei Kodlidalen/tunnel som det er bevilget 20 mill til i 2019. Samlet for alle investeringer sett under er bevilgning og finansieringen av denne ajour pr 31.12.2018. Det vil si at lånemidlene er brukt opp, og det er i hovedsak ikke etterslep på prosjekter som har blitt bevilget tidligere år.

Status investeringer

Avslutta prosjekter

Prosjekt (tall i hele tusen)	Regnskap 2010-2018	Budsjett 2010-2018	Regnskap 2018	Budsjett 2018	Avvik 2010-2018
IKT - skolene (Chromebook)	368		368		368
Turvei Øygardsvatnet	2 300	2 400	380		-100
Smart City - Utvikling Gjesdal	1 137	950	303		187
Torggate inkl VA	39 383	48 000	823		-8 617
Ny bil HV	378		378		378
Mulighetsstudie Veveriet	624		196		624
Flytting minnestøtte Dirdal	691		691		691
Trykkøkning øvre del Solkjen	7 721	8 000	3 826	3 000	-279
Boliger rus, psykiatri omsorg	7 915	9 500	285		-1 585
Utstyr vintervedlikehold	606	750	59		-144
Lager Grovika	151		151		151
Biler - teknisk utedrift	425	400	425	400	25
TS-plan	914	300	914	300	614
Avløpsstasjon Fiskebekk	552	600	330		-48
Gjesdal Næringspark 2011	160		160		160
Gjesdal Næringspark - felt 1B-2	20 026	19 400	336		626
Bygdabøker	0	200			-200
Driftsmateriell teknisk utedrift	344	650	344	650	-306
Kunstgras Ålgård skole	1 897	2 000	1 897	2 000	-103
Solås barnehage	82		82		82
Uteområde Bamsebo bhage	288		288		288
Øygardsvatnet bhage	48 312	52 000	1 739		-3 688
Nesjane bhage	225		225		225
Dirdal - sikring trafikk	39		39		39

Kommentar:

Listen over er en oppsummering av alle investeringsprosjekter som regnskapsmessig ble avsluttet 31.12.2018. Enkelte av disse prosjektene har det blitt bevilget midler til flere år tilbake i tid, men de aller fleste er bevilget i årene 2017-2018. S

om det fremgår av kolonnen til høyre, har alle prosjekter noe avvik ift bevilget beløp. Noen har et mindreforbruk, andre et merforbruk. Alle prosjekter tilhørende investeringsregnskapet blir oppgjort samlet, og totalt sett har prosjekter med restmidler dekket opp merkostnadene på prosjektene som ikke står med negativt fortegn. I tillegg er det ikke foretatt budsjettjusteringer på prosjekter som har en spesiell finansiering jf kommentarer under.

Kommentarer til prosjekter er avsluttet i 2018:

1. Mange av de store prosjektene som er listet opp over er kostnader knyttet til slutføring/garantiperioder for ulike byggeprosjekt som ble ferdigstilt i 2017
2. Flere mindre prosjekter er finansiert gjennom overføring fra drift eller bruk av fondsmidler. Disse er i hovedsak ikke bevilget gjennom budsjettvedtak, men utført innenfor driftsrammen til den enkelte avdeling eller bruk av overskuddsfond.
3. Det er brukt noe midler til forberedende arbeid knyttet til prosjektet i Veveriet.
4. Kostnader som er ført på «Lager Grovika» knyttes til salget av denne eiendommen.
5. Trafikksikkerhetstiltak, Turvei Øygardsvatnet og Flytting av minnestøtte Dirdal er delvis finansiert med eksterne midler. Det samme gjelder boliger rusomsorg/psykiatri.
6. Kostnader knyttet til Gjesdal Næringspark gjelder mindre tiltak for tilrettelegging for salg av resterende arealer.

Prosjekter med restmidler/forskutterte prosjekter

Prosjekt (tall i hele tusen)	Regnskap 2010-2018	Budsjett 2010-2018	Regnskap 2018	Budsjett 2018	Avvik 2010- 2018
Påkostninger universell utforming	958	1 200	72	0	-242
Kapasitetsutvidelse og sikkerhet IKT	346	600	346	600	-254
Digitaliseringsprosjekter	0	500	0	500	-500
Nykartlegging FKB/kartapp	715	1 000	0	0	-285
Stasjonsbygningen til ungdomshus	0	1 500	0	0	-1 500
Skilting veier og gater	734	1 000	0	0	-266
Grøntområde og kanal sentrum	26 209	23 000	8 696	3 000	3 209
Kunst i sentrum	1 261	0	832	0	1 261
Smart City - F5 IT	0	350	0	200	-350
Lys Dirdal og Oltedal	0	300	0	300	-300
FABULOS	397	0	397	0	397
Oltedal skole -rest påkostninger	245	2 000	245	2 000	-1 755
Utvidelse Solås skole	4 714	5 500	4 019	3 500	-786
Ombygginger Solås skole	585	1 000	110	0	-415
Rehabilitering utleieboliger	3 358	4 750	0	750	-1 392
Ombygging Bærland bhage	20 632	26 000	17 273	21 000	-5 368
IKT tiltak Helse og velferd	494	600	266	0	-106
Tilpasninger VAR drift Kongsgata	1 850	2 500	1 850	2 500	-650
Containere - hytterrenovasjon	0	500	0	500	-500
Nedgravde containere	576	500	288	500	76
Spillvannsledning under E39	32	0	32	0	32
Brannkummer Husafjell	603	0	603	0	603
Sikring natursteinsmurer	1 759	4 000	243	1 500	-2 241
Diverse akutte tiltak IK-bygg	8 599	9 000	712	0	-401
Oppgradering veier og bruer	8 125	12 000	232	2 000	-3 875
Takoverbygg Myrhaugen	209	650	83	0	-441
Oltedal brannstasjon	20	0	20	0	20
Utskifting gatelys	5 857	4 500	2 604	3 200	1 357
Gangsti og VA Kamphola	452	950	440	0	-498
Adkomstvei Kodlidalen /tunnel	28 960	15 000	28 960	15 000	13 960
Kodlidalen boligfelt	5 915	3 400	3 133	0	2 515
Veveriet - inngangsparti	0	100	0	0	-100
Veveriet - 2. og 3 etasje	14	2 000	14	0	-1 986
Gjesdal kirke - påkostninger	298	500	298	500	-202
Dirdal kapell	0	100	0	100	-100
Utstyr beredskapsplan	109	350	109	0	-241
Vannforsyning ny brannstasjon	0	800	0	800	-800
Div tiltak Dirdal og Gjesdal kirke	267	400	119	0	-133
Rassikring	6 905	8 500	188	0	-1 595
Ålgård nye brannstasjon	10 652	8 300	10 181	2 000	2 352
Sanering overvannsledning Opstad	684	3 500	562	3 500	-2 816
Vannledning Frøylandsbekken	587	0	587	0	587
Ålgård kraftstasjon	631	10 650	33	6 500	-10 019
Ny håndballhall	0	500	0	500	-500

Revisjonsberetning



Rogaland Revisjon IKS

Vår saksbehandler:
Therese S. Bjørkeland

Vår dato:
27.03.2019

Vår referanse:

Side:
1 av 3

Kommunestyret i Gjesdal kommune

Kopi:

Kontrollutvalget, administrasjonssjef

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjon av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Gjesdal kommunes årsregnskap som viser kr 607 211 000 til fordeling drift og et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 2 975 000. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2018, driftsregnskap, investeringsregnskap og økonomiske oversikter for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og noter til årsregnskapet, herunder en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir en dekkende framstilling av den finansielle stillingen til Gjesdal kommune per 31. desember 2018, og av resultatet for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjon

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av kommunen slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Administrasjonssjefen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av (informasjon i kommunens årsrapport), men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi hadde konkludert med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Postadresse:
Lagårdsveien 78
4010 STAVANGER

Besøksadresse:
Samme:
Epostadresse:
post@Rogaland-Revisjon.no

Telefon:
40 00 52 00
Telefax:
51 53 40 03

Bankkonto:
3201.35.38262

Organisasjonsnr:
NO 887 052 832 MVA



Administrasjonssjefens ansvar for årsregnskapet

Administrasjonssjefen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir en dekkende fremstilling i samsvar med lov, forskrift og god kommunal regnskapsskikk i Norge. Administrasjonssjefen er også ansvarlig for slik intern kontroll han finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av kommunens interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av administrasjonssjefen er rimelige.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir en dekkende fremstilling.

Vi kommuniserer med kontrollutvalget og administrasjonssjefen blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.



Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om budsjett

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at de disposisjoner som ligger til grunn for årsregnskapet i det alt vesentlige er i samsvar med budsjettvedtak, og at budsjettbeløpene i årsregnskapet stemmer med regulert budsjett.

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «*Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon*», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av kommunens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Stavanger, 27.03.2018
Rogaland Revisjon IKS

Rune Haukaas
Revisjonsdirektør
Statsautorisert revisor/jurist

